24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
МАЙ
27
ЫТЛАРИКУН
122 (5837) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Комбайнсене, жнейкăсене вăхăтра юсамалла

Колхозлă уйхирсенче çурхи ĕçсем производствăллă пысăк çĕкленӳпе пулса пыраççĕ. Ĕçри хастарлăха ӳстерес çĕрте партипе правительство ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне хăпартнăшăн колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановлени пысăк вырăн йышăнса тăрать. Колхозниксем çуракине кĕске срокра тата пысăк пахалăхпа ирттерме тăрăшаççĕ. Вĕсен ĕçлес кăмăл пысăк, вĕсем вăйлă тухăçлă тырпул туса илме ĕмĕтленеççĕ.

Пăхса çитĕнтернĕ тырпула пĕтĕмпех, пĕр тăкаксăр, пысăк пахалăхпа пухса кĕмелле. Кунта ĕнтĕ ĕçĕн ăнăçлăхне комбайнсемпе, жнейкăсемпе туллин усă курни татса парать. Комбайнсемпе, тырпул пухса кĕмелли машинăсемпе пĕлсе усă курни тырпула пухса кĕрес ĕçе хăвăрт тата пысăк ăнăçлăхпа ирттерме май парать. Ун çинчен иртнĕ çулхи ĕçсем аван кăтартса параççĕ.

Елчĕкри машинно-тракторнăй станцин комбайнерĕ А. С. Павлов иртнĕ çул хăйĕн комбайнĕпе план тăрăх 270 гектар вырас вырăнне 320 гектар вырнă. Ф. Г. Григорьев комбайнер (Канаш МТС) 20 кун хушшинче «Коммунар» комбайнпа 250 гектар вырас вырăнне 258 гектар вырнă. Комбайнпа тухăçлă ĕçлес тĕлĕшпе уйрăмăнах В. К. Кошелев комбайнер (Кувакински МТС) пит аван тĕслĕхсем кăтартать. Вăл нормăна кашни çулах тултарса пырать: 1937 çулта 335 гектар вырса, 120 процент; 1938 çулта 334 гектар вырса 145 процент; 1939 çулта 307 гектар вырса 112 процент тултарнă. 1940 çулта вăл планпа 277 гектар вырас вырăнне 310 гектар вырнă.

Комбайнсемпе тырпул вырасси çулленех ытларах та ытларах сарăлса пырать. Кăçал пирĕн республикăри уйхирсенче 370 яхăн комбайн ĕçлемелле. Комбайнсемпе тухăçлăн ĕçлесси вĕсене вăхăтра тата пысăк пахалăхпа юсаса хатĕрленинчен килет. Тырпула комбайнсемпе ытларах вырни уборка ĕçĕсене хăвăртрах вĕçлеме пулăшать. Ку çеç те мар, комбайнсемпе вырни—тăкаксене сахаллатать. Сталин юлташ çакăн çинчен уйрăмăнах çирĕппĕн асăрхаттарчĕ. Ун çинчен вăл 1935 çулта малта пыракан комбайнерсен тата комбайнеркăсен канашлăвĕнче каларĕ.

Лайăх ĕçлекен машинно-тракторнăй станцисен руководителĕсем Сталин юлташ сăмахне ăнăçлăн пурнăçласа пыраççĕ. Вĕсем комбайнсене яланах вăхăтра юсаççĕ, вĕсемпе туллин усă кураççĕ, комбайнерсене ĕçлеме кирлĕ условисем туса параççĕ.

Анчах урăхла ĕçлекенсем те пур-ха. Ун пек МТС руководителĕсем комбайнсене июнь—июль уйăхĕсенче тин юсама пуçăнаççĕ. Тырпул пиççе çитет, анчах вĕсен комбайнисем уя илсе тухма хатĕр мар-ха. Çавна пула вара вĕсем комбайнсене, жнейкăсене юсас тĕлĕшпе штурмсем тума тытăнаççĕ, пушарти пек васкаса ĕçлеççĕ. Паллах ĕнтĕ, çавăн пек чухне вара пахалăхлă юсасси çинчен сăмах та пулма пултараймасть.

Машинăсене вăхăтра тата паха юсаманни мĕн патне илсе пынине кăçал Элĕк МТС ĕçĕ аван кăтартса пачĕ. Тракторсене васкаса юсанине пула, чылайĕшĕ уя тухнă-тухманах ванса кайнă. Вăхăтра тата лайăх юсаса хатĕрлемесен, комбайнсемпе те «инкек» пулма пултарать. Çавăн пек ан пултăр тесен, комбайнсене, жнейкăсене юсас ĕçĕн хăвăртлăхне халех ӳстермелле.

Пирĕн республикăра комбайнсене юсас ĕçĕн хăвăрлăхĕ пачах çителĕксĕр-ха. Кăçал 300 комбайна текущий ремонт, 30 комбайна капитальнăй ремонт тумалла. Ку таринччен 22 комбайна текущий ремонт, 2 комбайна капитальнăй ремонт тунă. Ремонт тумалли планпа танлаштарсан, юсани мĕн пурĕ 6—7 процент кăна шутланать. Моторсене ку тарана çитсе 150 кăна юсанă-ха. Моторсене хĕллехи уйăхсенчех юсаса çитерме май пулнă, анчах вăл ĕçе кая, çуллахи уйăхсене хăварса пынă.

Çĕрпӳ машинно-тракторнăй станцин кăçал 14 мотор юсамалла, ку таринччен пурĕ те 4 мотор кăна юсанă. Вăрнар МТ Станцин 17 комбайна текущий ремонт тумалла, 4 комбайн çеç юсанă. Нумай МТС-сем ремонт ĕçне пачах тытăнман-ха. Вĕсем ку ĕç валли черет çитессе кĕтеççĕ.

Комбайнсене, жнейкăсене тата уборкăри ытти ялхуçалăх машинисене юсас ĕç çителĕксĕр хăвăртлăхпа пынин сăлтавĕ — ремонт ĕçĕсене йĕркелейменнинче. Нумай машинно-тракторнăй станцисенче ремонт ĕçĕн графикĕ çук, икĕ сменăпа ĕçлес вырăнне пĕр сменăпа çеç ĕçлеççĕ, ремонт тăвакан кадрсемшĕн кирлĕ пек тăрăшмаççĕ. Вăрнар, Çĕрпӳ т. ыт. машинно-тракторнăй станцисенче комбайнсене юсас тĕлĕшпе пĕр сменăпа кăна ĕçлеççĕ. Уйрăм МТ Станцисенче комбайнерсене, ремонт ĕçне хутшăнтарас вырăнне, урăх ĕçсене, сăмахран, суха-ака ĕçне хутшăнтараççĕ. Çак çитменлĕхсене халех пĕтерес пулать.

Чылай машинно-тракторнăй станцисенче комбайнерсем çитмеççĕ. Çĕрпӳ МТ Станцинче 8 комбайнер çитмест. Курсра 6 çын кăна вĕренеççĕ. Кунта комбайнерсене 1940 çулти ĕçсемшĕн халĕ те тӳлесе татман. Çавăнпа та чылай комбайнерсем саланса пĕтнĕ. Çавăн пекех комбайнерсен помощникĕсем те çителĕклĕ мар, 14 çын кирлĕ.

Пĕтĕм республикипе илсен, 444 комбайнер тата çавăн чухлех комбайнер помощникĕсем кирлĕ. Халĕ 126 комбайнер çитмест. Курсра 124 çын вĕренет. Кашни комбайн çинче квалификациллĕ кадрсем ĕçлемелле. Кадрсем тупас тата вĕрентсе кăларас ĕç çине уйрăмăнах тимлĕн çавăрăнса пăхмалла.

Комбайнсене тĕплĕн юсанипе пĕрлех, комбайнсем çинче ĕçлеме лайăх кадрсем хатĕрленипе пĕрлех, комбайнсемпе ăнăçлăрах тата тухăçлăрах усă курасси çинчен те халех шутласа пăхни кирлĕ. Ку тĕлĕшпе уйрăмăнах комбайнсемпе тырпул лайăх пухса кĕрекен мастерсен опычĕсемпе сарлакан усă курас пулать. Малта пыракан комбайнерсем ĕçе хăвăртлатма, тухăçлă ĕçлеме тĕрлĕ установкăсем тăваççĕ. Ун пек комбайнерсем мотор патне шыв ярассине те, çу сĕрессине те, комбайнран тыră тиеттерсе ярассине те тата ытти чылай ĕçсене те комбайн ĕçленĕ вăхăтрах, комбайна чармасăрах туса пыраççĕ. Çавăн пек меслет комбайн ĕç тухăçлăхне хăпартать, тăкаксене чакарать. Ку меслете кăçал комбайнерсем хушшине анлăрах сармалла, ăна кашни машинно-тракторнăй станцин шута илмелле.

Колхозлă уйхирсенче вăйлă тырпулшăн кĕрешес ĕçре социализмлă ăмăрту анлăн сарăлса пырать. Çак ăмăртăва комбайнсене, жнейкăсене тата ытти машинăсене юсас ĕçе те куçарассишĕн машинно-тракторнăй станци руководителĕсен, çĕрĕç оргăнĕсен çине тăрса ĕçлемелле.

Ремонт тăвакан кадрсемшĕн, комбайнерсемшĕн, вĕсен квалификацине ӳстерессишĕн, вĕсен пурнăçпа йăла условийĕсене лайăхлатассишĕн ытларах тăрăшмалла! Комбайнсене, жнейкăсене юсас ĕçре юлса пынине халех пĕтермелле. Вăл ĕçе вăйлатасси—партипе совет организацисен тата çĕрĕç оргăнĕсен паянхи ответлă задачи пулса тăрать. Машинно-тракторнăй станцисен, машинно-тракторнăй мастерскойĕсен рабочийĕсем тата комбайнерсем хушшинче социализмлă ăмăртăва анлăн сарни, вĕсен пурнăçпа йăла условийĕсене лайăхлатса пыни комбайнсене, жнейкăсене паха та вăхăтра юсас ĕçĕн ăнăçлăхне татса паракан условисем пулса тăраççĕ.

Комбайнсене, жнейкăсене вăхăтра тата пысăк пахалăхпа юсасси, вĕсемпе тырпул пухса кĕрес ĕçре туллин те тухăçлăн усă курмалла туса хатĕрлессе хурасси — машинно-тракторнăй станци руководителĕсен, çĕрĕç оргăнĕсен ответлă та хисеплĕ задачи пулса тăрать.

ССР Союзĕн Совнаркомĕнче

СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ «Колхозсем, колхозниксен килĕсем тата единоличниксен хуçалăхĕсем сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра государствăна обязательнăй йĕркепе тăратасси çинчен» постановлени йышăннă.

СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ çакна паллă тунă: çавăн пек хаклă продукта — брынза-сыра туса кăларас ĕçе çителĕксĕр организациленине пула нумай колхозсем, колхозниксен килĕсем тата единоличниксен хуçалăхĕсем сурăхсен сĕчĕпе пачах усă курмаççĕ. Çакна пула сурăх ĕрчетес ĕçĕн доходноçĕ чакать, халăх хаклă апат-çимĕç продукчĕн чылаях пысăк пайне илеймест.

Брынза-сыр туса кăларассине ӳстерес тата колхозсен доходноçне хăпартас шутпа СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕ **çапла йышăннă:**

1. 1941 çултан пуçласа, колхозсем, колхозниксен килĕсем тата единоличниксен хуçалăхĕсем сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра государствăна обязательнăй йĕркепе тăратмалла тăвас.

2. Колхозсем государствăна обязательнăй йĕркепе памалли брынза-сыр поставкисене колхоз çумне çирĕплетсе панă çĕр лаптăкĕн (тыră акса тăвакан çĕрсен, вăл шутрах садсемпе пахчасен, улăх-çарансен тата выльăх кĕтмелли вырăнсен) кашни гектарĕнчен шутласа илеççĕ.

3. Колхозсем государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр памалли поставкăсен çулталăкри вăтам нормисене республикăсем, крайсем тата облаçсем валли çапла çирĕплетес (çĕр лаптăкĕн пĕр гектарĕнчен грамсемпе шутласа):

I	
Воронеж облаçĕ	50 грамм
Казах ССР	
Красноярск крайĕ	
Куйбышев облаçĕ	
Курск облаçĕ	
Атăл çинчи Нимĕçсен АССР	
Новосибирск облаçĕ	
Омск облаçĕ	
Орел облаçĕ	
Пенза облаçĕ	
Саратов облаçĕ	
Тамбов облаçĕ	
Тутар АССР	
Челябинск облаçĕ	
II	
Алтай крайĕ	80 грамм
Башкир АССР	
Молдаван ССР	
Сталинград облаçĕ	
Украина ССР	
Чкалов облаçĕ	
III	
Калмык АССР	120 грамм
Киргиз ССР	
Краснодар крайĕ	
Орджоникидзе крайĕ	
Ростов облаçĕ	
IV	
Азербайджан ССР	150 грамм
Армян ССР	
Грузин ССР	
Дагестан АССР	
Кабардино-Балкар АССР	
Крым АССР	
Çурçĕр-Осетин АССР	
Таджик ССР	
Туркмен ССР	
Узбек ССР	
Чечено-Ингуш АССР	

4. 1941 çултан пуçласа, колхозниксен килĕсем тата единоличниксен хуçалăхĕсем сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра государствăна обязательнăй йĕркепе поставкăсен çулталăкри нормисене çапла тăвас (тивĕçлĕ çулти январĕн пĕрремĕш тĕлне пулнă пĕр сурăхран грамсемпе шутласа):

Республикăсен, крайсен тата облаçсен ячĕсем	Колхозниксен килĕсем	Единоличниксен хуçалăхĕсем
I		
Воронеж облаçĕ	750	1.000
Красноярск крайĕ		
Куйбышев облаçĕ		
Курск облаçĕ		
Атăл çинчи Нимĕçсен АССР		
Новосибирск облаçĕ		
Омск облаçĕ		
Орел облаçĕ		
Пенза облаçĕ		
Саратов облаçĕ		
Тамбов облаçĕ		
Тутар АССР		
Челябинск облаçĕ		
II		
Алтай крайĕ	1.000	1.250
Башкир АССР		
Казах ССР		
Калмык АССР		
Киргиз ССР		
Краснодар крайĕ		
Молдаван ССР		
Орджоникидзе крайĕ		
Ростов облаçĕ		
Сталинград облаçĕ		
Украина ССР		
Чкалов облаçĕ		
III		
Азербайджан ССР	1.200	1.500
Армян ССР		
Грузин ССР		
Дагестан АССР		
Кабардино-Балкар АССР		
Крым АССР		
Çурçĕр-Осетин АССР		
Таджик ССР		
Туркмен ССР		
Узбек ССР		
Чечено-Ингуш АССР		

5. Çапла тăвас: 1941 çулта, урăхла каласан, çак Постановлени ĕçе кĕнĕ пĕрремĕш çулта, государствăна обязательнăй йĕркепе памалли брынза-сыр поставкисен çулталăкри вăтам нормисене вăхăтлăха çакăн пек льготăпа шутласа хураççĕ: пĕрремĕш группăна кĕртнĕ облаçсем, крайсем тата республикăсем валли — çак Постановленипе çирĕплетнĕ нормăсенчен 50 процент чухлĕ, иккĕмĕш группăна кĕртнĕ облаçсем, крайсем тата республикăсем валли — 60 процент чухлĕ тата виççĕмĕшпе тăваттăмĕш группăсене кĕртнĕ облаçсем, крайсем тата республикăсем валли — 70 процент чухлĕ, 1942 çултан пуçласа, çак Постановленин 3-мĕшпе 4-мĕш пункчĕсенче палăртса çирĕплетнĕ поставкăсен нормисем тăрăх, 1941 çулччен пама çирĕплетнĕ льготăсемсĕр, пама тытăнмалла.

6. Союзлă тата автономлă республикăсен совнаркомĕсене, ĕçсынни депутачĕсен крайсемпе облаçсенчи Совечĕсен исполкомĕсене, сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра государствăна обязательнăй йĕркепе памалли поставкăсен республика, край тата область валли çирĕплетнĕ норми тăрăх, колхозсем çумне çирĕплетсе панă çĕр лаптăкĕн кашни гектарĕнчен колхозсем сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра обязательнăй йĕркепе памалли поставкăсен çулталăкри нормисене районсем валли çирĕплетсе пама тата вĕсене вырăнсенчи хаçатсенче 1941 çулти майăн 26-мĕш тĕлне пичетлесе кăларма хушас.

Государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр памалли поставкăсен районсем валли çирĕплетнĕ нормисене, правило пекех, районри пĕтĕм колхозсем тĕлĕшпе ĕçе кĕртмелле.

Уйрăм колхозсемшĕн, исключени йĕркипе, Наркомзагăн облаçсенчи, крайсенчи тата республикăсенчи (облаçсем çине пайланман республикăсенчи) уполномоченнăйĕсем çирĕплетнĕ тăрăх, обязательнăй йĕркепе памалли брынза-сыр поставкисен район валли çирĕплетнĕ çулталăк нормине 50 процент таран ӳстерме е пĕчĕклетме ирĕк парас, анчах та ăна тунă чухне брынза-сыр поставкисен район валли çирĕплетнĕ çулталăкри вăтам нормине обязательнах пăхăнса тăмалла.

7. Вĕтĕ çăмлă сурăхсенчен тăракан ăратлă сурăх фермиллĕ колхозсем валли государствăна брынза-сыр памалли нормăна çак Постановлени тăрăх район валли çирĕплетнĕ нормăн çуррийĕ чухлĕ туса çирĕплетес.

8. Çапла тăвас: промысла артелĕсен, пулă тытакан артельсен тата инвалидсен кооперацийĕн артелĕсен яллă вырăнсенче тата дачăллă поселоксенче пурăнакан членĕсен колхозниксен килĕсем валли çирĕплетнĕ норма тăрăх сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра государствăна обязательнăй йĕркепе тăратаççĕ.

9. Промысла артелĕсен, пулă тытакан артельсен тата инвалидсен кооперацийĕн артелĕсен яллă вырăнсенче тата дачăллă поселоксенче пурăнакан членĕсем, вĕсем единоличниксен хуçалăхĕсем валли çирĕплетнĕ норма тăрăх государствăна обязательнăй йĕркепе какай тăратаççĕ пулсан, единоличниксен хуçалăхĕсем валли çирĕплетнĕ норма тăрăх государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр тăратаççĕ.

10. Яллă вырăнсемпе дачăллă поселоксенче пурăнакан одиночка-кустарьсем, çавăн пекех сезонлă ĕçре ĕçлекен е обязательствăсене алла панă вăхăт тĕлне яланлăх ĕçре пĕр çулталăкран каярах ĕçленĕ единоличниксем единоличниксен хуçалăхĕсем валли çирĕплетнĕ нормăсемпе государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр тăратаççĕ.

11. Влаçăн вырăнти оргăнĕсене тата заготовка оргăнĕсене колхозсем, колхозниксен килĕсем тата единоличниксен хуçалăхĕсем çине государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр парас тĕлĕшпе çирĕплетнĕ нормăсенчен пысăкрах обязательствăсем хума татăкланах чарас.

12. Çапла тăвас: государствăна брынза-сыр тăратас тĕлĕшпе хăйсен обязательствисене тултаричченмалтан колхозсем сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра урăх çĕре сутма пултараймаççĕ.

13. Çапла тăвас: государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр тăратма обязательствăсене тĕрĕс мар хунă пирки жалобăсене, обязательствăсене алла панă хыççăн 10 кунлă срокра, Наркомзагăн районсенчи уполномоченнăйĕсене параççĕ.

Наркомзагăн районри уполномоченнăйĕн решенийĕ пирки жалобăна, решенине алла панă хыççăн 10 кунлă срокра, ĕçсынни депутачĕсен районри Совечĕн исполнительнăй комитетне пама пулать.

Ĕçсынни депутачĕсен районри Совечĕн исполнительнăй комитечĕ, жалоба тĕрĕс тесе шутлать пулсан, хăйĕн решенине çирĕплетме Наркомзагăн облаçри, крайри, республикăри (облаçсем çине пайланман республикăри) уполномоченнăйне тăратать, унăн решенийĕ вара татăклă пулать.

14. Çапла тăвас: колхозсем, колхозниксен килĕсем тата единоличниксен хуçалăхĕсем государствăна брынза-сыр тăратас тĕлĕшпе хăйсен обязательствисене тивĕçлĕ çулти сентябрĕн 1-мĕшĕнчен кая юлмасăр тултараççĕ.

Кашни уйăхра мĕн чухлĕ брынза-сыр памаллине Наркомзагăн районсенчи уполномоченнăйĕсем палăртса çирĕплетеççĕ.

15. СССР Наркоммясмолпромĕн е потребитель кооперацийĕн брынза тăвакан пунктĕсем ĕçлекен зонăра вырнаçса тăракан колхозсене, колхозниксен килĕсене тата единоличниксен хуçалăхĕсене государствăна сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыр тăратас тĕлĕшпе хăйсен обязательствисене пĕр килограмм брынза-сыр вырăнне тăватă литр сĕт парса тултарма ирĕк парас.

16. Наркомзага çак Постановлени ĕçе кĕнĕ пĕрремĕш çулта, урăхла каласан, 1941 çулта, колхозсене, колхозниксен килĕсене тата единоличниксен хуçалăхĕсене, уйрăм тĕлсенче, сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыр вырăнне урăх продуктсене çакăн пек эквивалентпа пама право парас: сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ пĕр килограмм брынза-сыршăн—250 грамм шăратнă çу, е 300 грамм усламçу, е хăймаллă сĕтрен хресченле мелпе хатĕрленĕ пĕр килограмм сыр.

17. Сурăх сĕтĕнчен хатĕрленĕ брынза-сыра йышăнас ĕçе СССР Наркоммясмолпромĕн системи çине хурас, СССР Наркоммясмолпром предприятийĕсен пунктĕсем çук районсенче — потребитель кооперацийĕ çине хурас.

18. 1941 çулти майăн 26-мĕшĕнчен пуçласа, государствăн сурăх сĕтĕ илмелли хальхи заготовка хакĕсене 20 процент чухлĕ ӳстерес.

19. 1941 çулта Горький, Иркутск, Киров, Молотов, Рязань, Свердловск, Смоленск, Тула тата Чита облаçĕсенчи, Приморьепе Хабаровск крайĕсенчи, Бурят-Монгол, Мари, Мордва, Удмурт, Чăваш АСС Республикисенчи тата Белорус СС Республикинчи колхозсене, колхозниксен килĕсене тата единоличниксен хуçалăхĕсене государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр тăратассинчен хăтарас, 1942 çултан пуçласа çак облаçсенче, крайсенче тата республикăсенче, Удмуртпа Чăваш АСС Республикисемпе Рязань облаçĕсĕр пуçне, çак Постановленипе облаçсен, крайсен тата республикăсен пĕрремĕш группи валли çирĕплетнĕ нормăсем тăрăх государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр тăратмалла тăвас; Удмуртпа Чăваш АСС Республикисемпе Рязань облаçĕ валли 1942 çулта обязательнăй йĕркепе памалли брынза поставкин нормине облаçсен, крайсен тата республикăсен пĕрремĕш группи валли çак Постановленипе çирĕплетнĕ нормăсен 50 процентĕ чухлĕ тăвас.

20. Çапла тăвас: СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ «Государствăна обязательнăй йĕркепе çăмарта парасси çинчен» 1941 çулти мартăн 13-мĕшĕнче йышăннă Постановленин 12-мĕш статьи тăрăх государствăна обязательнăй йĕркепе çăмарта парассинчен хăтаракан хуçалăхсем государствăна обязательнăй йĕркепе брынза-сыр тăратмаççĕ. (ТАСС).

1941 çулти Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставки уçăлни

Савăнăçлă митингра 50 пин çын ытла пулнă

Майăн 25-мĕшĕнче Мускаври магистраль — Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин территорийĕ патне илсе пыракан магистраль ялавсемпе праздникри пек капăрланнă.

Социализмлă çĕрĕçĕн çĕнтерĕвĕсене, колхозри ĕçĕн чаплă çитĕнĕвĕсене кăтартса паракан выставка хапхи виççĕмĕш хут ĕнтĕ анлă уçăлчĕ.

Çĕнĕ павильонсем çине — Советлă Молдавин тата Советлă Прибалтикăри союзлă республикăсен павильонĕсем çине пурте пысăк тимлĕхпе пăхаççĕ. Халăх орнаменчĕсемпе илемлетнĕ пысăк мар çуртра — Молдаван СС Республикин павильонĕнче пухнă экспонатсем Советлă Бессарабири ирĕке тухнă хресченсен çĕнĕ пурнăçĕ çинчен каласа параççĕ. Ешĕл йывăççем хушшинче союзлă çĕнĕ республикăсен —Литва, Латви тата Эстони республикисен гербĕсемпе илемлетнĕ павильон тăрать.

Колхозсен площадĕнче туллиех халăх. Хăнасем хушшинче — Мускав облаçĕнчи районсенчен пынă тăватă пин колхозник, ССР Союзĕн пур кĕтессисенчен те килнĕ икĕ пине яхăн экскурсантсем.

Главнăй павильон çурчĕ çинче — лозунг:

«Аслă Сталина — социализм çĕнтерĕвĕсен организаторне тата вăл çĕнтерӳсене хавхалантарса пыракана — салам!»

Шăпах кăнтăрла 12 сехетре выставка директорĕ академик Цицин митинга уçса СССР Çĕрĕç Халăх Комиссарне, Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин Главнăй Комитечĕн председательне Бенедиктов юлташа сăмах парать.

Бенедиктов юлташ советсен çĕршывĕн ялхуçалăхĕ калама çук пысăк çитĕнӳсем туни çинчен калать. Малашнехи ĕçсем татах та чаплăрах, татах та пысăкрах. Бенедиктов юлташ 1941 çулти халăх хуçалăх планĕн —ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă планăн цифрисене илсе кăтартать. Кăçалхи çул 7.900 миллион пăт тĕштырă туса илме, майракаллă шултра выльăхсен хисепне 19 процент, сыснасен хисепне 38 процент, сурăхсемпе качакасен хисепне 23—24 процент, лашасен хисепне 9—10 процент ӳстерме палăртнă. Колхозсемпе совхозсенчи выльăх-чĕрлĕхсен продуктивлăхне чылаях хăпартмалла.

Çуркунне кая юлса килнине пула çуракинче тухса тăнă йывăрлăхсене колхозсем, совхозсем тата МТС-сем ăнăçлăн çĕнтерсе пыраççĕ, ялхуçалăх ĕçĕсене отлично туса ирттерессишĕн кĕрешеççĕ. Çĕршывăн кăнтăр енчи районĕсенче çураки ĕçĕсем вĕçленсе килеççĕ. Çурхи культурăсем акмалли плана ирттерсе тултарнисен хисепĕнче —Киргиз ССР тата Молдаван ССР. Союзлă çĕнĕ республикăсенче — Литва, Латви тата Эстони республикисенче çураки ăнăçлăн сарăлса пырать.

Çĕршыври пур районсем те çураки пуçланă. Кая юлса акмалли культурăсене акма, çĕртмесем тума, культурăсене пăхса ӳстерме, утăна тата тырпула пухса кĕртме хатĕрленес пулать.

Республикăсенче, крайсенче тата облаçсенче пур çĕрте те кĕрхи культурăсен калчисем лайăх ӳсеççĕ, вĕсем пĕлтĕрхинчен чылай лайăхрах. Кăнтăр енче çурхи культурăсем лайăх шăтса тухнă.

ВКП(б) Центральный Комитечĕпе ССР Союзĕн Совнаркомĕ ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ӳстернĕшĕн колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановлени колхозсенче ĕç тухăçлăхне хăпартмалли хăватлă стимул пулса тăрать.

Бенедиктов юлташ социализмлă ялхуçалăхне малалла хăпартса пырас ĕçре выставка пысăк вырăн йышăнса тăнине паллă тăвать. Кăçалхи çул социализмлă çĕрĕçĕн çĕнтерĕвĕсен пĕтĕм халăх смотрĕн участникĕсен хисепĕ чылай ӳснĕ. 24.220 колхоз, колхозсенчи 15.687 ферма, 503 МТС, 1.095 совхоз, ялхуçалăхĕнче малта пыракансем 314.394 çын выставкăна хутшăнма право илнĕ. Выставкăна хутшăннă колхозсем хушшинче тĕштырă енĕпе кăна мар, тата выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç, техникăллă культурăсем акса тăвас ĕç тата ялхуçалăхĕн ытти отраçлисем енĕпе те пысăк показательсем кăтартнă колхозсем нумай. Иртнĕ çулта выставкăна хуçалăхăн темиçе отраçли енĕпе хутшăннă колхозсем 1.768 пулнă, халĕ вĕсем—9.306. Нумай колхозсем кăна мар, тата çĕршер районсем те калама çук пысăк çитĕнӳсем тунă.

Умĕнхи сăмах каланă хыççăн, ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ хушнипе Бенедиктов юлташ 1941 çулти Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкине уçăлнă тесе пĕлтерет.

Оркестр тата пĕрлешӳллĕ хор выляқан «Интернационал» кĕвви чаплăн та мăнаçлăн янăрать. Выставка директорĕ академик Цицин главнăй флага хăпартать. Çакăн хыççăн флагштоксем тăрне зонăсемпе отрасльсен павильонĕсен хĕрлĕ ялавĕсем вĕçсе çĕкленеççĕ. Çак чаплă хулари пысăк фонтантсемпе пĕчĕк фонтантсен шывĕсем çӳлелле тапса сирпĕнеççĕ.

50 пин çын ытла халăх павильонсен кăмăла илĕртсе уçăлнă алăкĕсенчен социализмлă çĕрĕç çĕнтерĕвĕсен пĕтĕм халăх смотрне курма кĕме пуçлать.

(ТАСС).

◆

Грамотăсемпе наградăланă

Комсомолецсен гимнастикăллă массăллă ăмăртăвне кăтартуллăн тата организованно ирттернĕшĕн комсомолăн районсенчи тата пуçламĕш организацисене, пурĕ 14 организацие, ВЛКСМ Обкомĕпе физкультурăпа спорт ĕçĕсен Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Комитечĕн грамотипе наградăланă. Вăл шутран Сĕнтĕрвăрри, Комсомольски, Çĕрпӳ районĕсенчи организацисене, «Новая жизнь» колхозри (Çĕрпӳ районĕ), Вăрман техникумĕнчи (Сĕнтĕрвăрри), Киряри вăтам шкулти (Улатăр), «Двигатель революции» колхозри (Комсомольски район), Зеленовкăри Ленин ячĕпе тăракан колхозри (Вăрнар районĕ), Дзержинский ячĕпе тăракан колхозри (Елчĕк районĕ), «Пламя Октября» колхозри (Чкаловски район), «Большевик» колхозри (Первомайски район), Ишлейри, Хĕрлĕ Чутайри вăтам шкулсенчи, Канашри вагонсем юсакан заводри ТЭЦ цехĕнчи пуçламĕш организацисене грамотăсем панă.

Гимнастикăллă ăмăртусенче активлăн хутшăнса ĕçленĕшĕн ВЛКСМ Обкомĕпе физкультурăпа спорт ĕçĕсен Чăваш АССР Совнаркомĕ çумĕнчи Комитечĕн грамотипе 41 çынна наградăланă.

Çуртрисем тикĕс, паха шăтса тухнă

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Партипе правительство Чăваш республикинчи колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановлени тухнăранпа колхозсенче малта пыракансем, колхоз производствине çирĕплетес тĕлĕшпе пĕтĕм вăя хурса ĕçлекен колхозниксем нумайланчĕç. Вĕсем пур майсемпе те пулас вăйлă тырпулшăн кĕрешессине кунран-кун вăйлатса пыраççĕ. Çакна районри колхозсенчен нумайĕшĕ кăçалхи çуракине 4—6 кунта вĕçлени те çирĕплетсе парать. Район сухалас плана майăн 20-мĕшне 99 процент, акас плана 89 процент тултарчĕ. Майăн 20-мĕшне районри 51 колхозран 30 колхоз пĕрчĕллĕ тырăсене тата пăрçа йышши культурăсене акас плана 100 процентпех тултарнă. Çуракине ăнăçлăн вĕçленĕ хыççăн пур колхозсем те çĕрулми, пахча-çимĕçсем лартма тытăнчĕç. Кăçалхи çуракине 4—5 кунта çак колхозсем вĕçлерĕç: «1-ое августа», «Динамо», «Новая жизнь», «Дубовка», «Дубраво», «Мурат», Карл Маркс ячĕпе тăракан тата ытти колхозсем те.

Çуракин малтанхи кунĕсенче акнă тырăсем «Игенче», «Сормово», «Интернационал» тата ытти колхозсен те тикĕс, паха шăтса тухрĕç.

Çураки ĕçĕн хăшпĕр итогĕсене пăхса тухнă хыççăн çакă палăрать. Кăçалхи çул иртнĕ çултипе танлаштарсан, ялхуçалăхĕнчи стахановецсемпе ударниксен йышĕ темиçе хут ӳснине курма пулать. Çуракинче тухăçлăн тата пысăк пахалăхпа ĕçленĕшĕн ялхуçалăхĕнчи малта пыракансен районри Хисеп хăми çине майăн 20-мĕшне 46 çынна кĕртнĕ.

«Мурат» колхоз юлашки виçĕ çул хушшинче вăтам шутпа кашни гектартан 17-шер центнер тĕштырă туса илнĕ. Пысăк тухăçлă тырпул туса илнĕшĕн колхоза Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин Главнăй Комитечĕ иккĕмĕш степеньлĕ диплом, премин 5 пин тенкĕ укçа тата мотоцикл парса премиленĕ. Çакă «Мурат» колхоз колхозникĕсене 1941 çулти вăйлă тырпулшăн ĕçлеме нумай хавхалантарчĕ. Колхозниксем кăçалхи çул кашни гектартан 120 пăтран кая мар тĕштырă туса илессишĕн тăрăшаççĕ. Колхоз çуракине 5—6 кунтах вĕçлерĕ.

Кашни колхозникăн кăçалхи ĕмĕчĕ — кирек мĕнле çанталăк пулсан та кашни гектартан 100 пăтран кая мар тĕштырă туса илесси. Çакăншăн кĕрешеççĕ те ĕнтĕ вĕсем. Комсомольски район 1941 çулти ялхуçалăх ĕçĕсене кăтартуллăн тата пысăк пахалăхпа вĕçлессишĕн Елчĕк районĕпе социализмлă ăмăртăва тухнă.

М. Я.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Партиллĕ-политикăллă ĕç лайăхланать

Пуçламĕш парторганизацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсем коммунистсен политикăллă активлăхĕ пысăк пулнипе иртрĕç. Хĕрлĕ Чутай районĕнчи предприятисенче, колхозсемпе учрежденисенчи 29 пуçламĕш парторганизацисенче отчетпа суйлав пухăвĕсем, 8 кандидат групписенче парторгсен отчечĕсем пулчĕç.

Райпотребсоюзри тата «Будь готов» колхозри пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсен ĕçĕсене çителĕксĕр тесе йышăннă, ытти организацисен секретарĕсен ĕçĕсене вăтам тесе хак панă. Отчетпа суйлав пухăвĕсем пынă вăхăтра леспром çумĕнчи ФЗО шкулĕнче пуçламĕш парторганизаци тата Хоршеваш ялсовет исполкомĕнче кандидат группи тунă.

Отчетпа суйлав пухăвĕсем пулнăранпа вăхăт нумай иртмерĕ пулин те, чылай пуçламĕш парторганизаци секретарĕсем пухусенче йышăннă решенисене, коммунистсен сĕнĕвĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе çине тăрсах ĕçлеме пуçларĕç. Райпотребсоюзри пуçламĕш парторганизаци отчетпа суйлав пухăвĕ пуличчен питĕ начар ĕçленĕ. Коммунистсен пухăвĕсене çулталăкра та виçшер хут кăна туса ирттернĕ. Аппарат ĕçне лайăхлатас, работниксене воспитани парас ĕç те тўсме çук начар тăнă. Коммунистсем хăйсен политикăллă пĕлўне ўстерес тĕлĕшпе çителĕклĕ ĕçлемен.

Отчетпа суйлав пухăвĕсем пулса иртрĕç. Райпотребсоюзри пуçламĕш парторганизаци хăйĕн ĕçне лайăхлатас тĕлĕшпе конкретлă ĕçе тытăнчĕ. Коммунистсем халĕ пурте «ВКП(б) историйĕн кĕске курсне» вĕренме тытăнчĕç. Гаврилов, Федотов, Фандеркин юлташсем малтанах хăйсен пĕлўне хăпартас тĕлĕшпе ĕçлемен пулсан, халĕ вĕсем парти историне кулленех вĕренсе пыраççĕ, обществăллă ĕçе те активлăн хутшăнма пуçларĕç.

Кунта комсомол организаци те йĕркеллĕ ĕçлемен. Комсомол пуçламĕш организацийĕ ыйтнă тăрăх ВКП(б) райкомĕ пропагандист Будейкин юлташа уйăрса пачĕ. Комсомолецсем те хăйсен ĕçне лайăхлатма çине тăрсах ĕçлеме тытăнчĕç.

«Память Ленина» тата Ворошилов ячĕпе тăракан колхозсенчи пуçламĕш парторганизацисем тата лайăхрах ĕçлеме пуçларĕç. Ворошилов ячĕпе тăракан колхозри пуçламĕш парторганизацин отчетпа суйлав пухăвĕнче коммунистсен авангардлă рольне ўстерме, кăçалхи çуракине кĕске срокра ирттерме кирлине палăртнăччĕ. Çак решение пуçламĕш парторганизаци пурнăçа кĕртрĕ. Колхоз кăçалхи çуракине плана 7 кунта ирттерме пăхнă пулсан, 5 кун хушшинче вĕçлерĕ. Бригадир-коммунист Тадюков юлташ ертсе пыракан бригада пуринчен мала тухрĕ. Тўрех калас пулать, колхозри коммунистсем кăçал пурте уйхир ĕçне питĕ активлăн хутшăнса ĕçлерĕç.

«Авангард» колхозри пуçламĕш парторганизаци те отчетпа суйлав пухăвĕнче йышăннă решенисене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе начар мар ĕçлет. Колхоз та, пуçламĕш парторганизаци те çуракине 7 кун хушшинче ирттерме пăхнă. Анчах та пуçламĕш парторганизаци социализмлă ăмăртăва пуçарса ертсе пынипе колхоз кăçалхи çуракине 5 кун хушшинче пур енчен те ăнăçлăн вĕçлерĕ.

Çав хушăрах отчетпа суйлав пухăвĕнче йышăннă решенисене пурнăçа кĕртме тытăнман пуçламĕш организацисем те пур-ха. «Будь готов» колхозри парторганизаци отчетпа суйлав пухăвĕ хыççăн та колхоз производствипе питĕ сахал интересленет. Çакна пула ĕнтĕ колхоз кăçалхи çураки ĕçĕнче кая юлса пырать, коммунистсем колхоз производствинче пример кăтартмаççĕ.

Отчетпа суйлав пухăвĕсенче йышăннă решенисене пурнăçлас ĕçре ВКП(б) райкомĕ пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсене конкретлă пулăшса пырать. Отчетпа суйлав пухăвĕсенче йышăннă решенисем, коммунистсен сĕнĕвĕсем тăрăх ĕç планĕсем тума, коммунистсене партиллĕ-политикăллă ĕçе активлăн хутшăнтарма вĕрентсе пыратпăр.

М. КУЗЬМИН.

ВКП(б) Хĕрлĕ Чутай райкомĕн секретарĕ.

Производство ĕçĕсемпе ытларах интересленмелле

Хусан чугунçулĕн Вăрмар станцийĕ 1940 çулта груз тиесе пушатас плана 34,2 процент тултарнă. План тăрăх кашни вагонăн простой 13,5 сехет пулмалла пулсан, 19 сехет ытларах пулнă. Çакă вăл кунти пуçламĕш парторганизаци производствăллă ыйтусемпе сахал интересленнинчен килнĕ. Пуçламĕш парторганизаци секретарĕ пулнă Еркин юлташ, вăлах электросыхăнун аслă техникĕ, стрелкăсемпе сигнализацисене юсаттарман. Станци дежурнăйĕ Кормаков юлташ станцире лини çинче поезд пулнă çĕрех тепĕр поезд кĕртме ирĕк панă. Машинистсем сисĕмлĕ пулнипе кăна авари пулман. Станци начальникĕ пулнă Никифоров прогульщиксене хирĕç кĕрешмен. Вăл ĕç дисциплинине пăсакансене хўтеленĕ. Парторганизаци çакăн çинчен чугунçул управленине пĕлтерсен кăна прогульщиксене ответ тыттарнă.

Чугунçул станцийĕ начар ĕçленĕшĕн ВКП(б) райкомĕ те, Хусан чугунçулĕ çинчи политотделăн Юдинри отделенийĕ те айăплă. ВКП(б) райкомĕ станци ĕçĕнчи çитменлĕхсене вăхăтра уçса палăртман, политотдел станцири рабочисене тата служащисене пухса канашлусем ирттернипех лăпланса ларнă. Партин XVIII конференцийĕ хыççăн кăна ВКП(б) райкомĕ чугунçул станцинчи парторганизаци ĕçĕсемпе конкретлăн интересленме пуçларĕ.

Станцире лайăх ĕçлекенсем те сахал мар. Станцири дежурнăй Герасимов юлташ питĕ тăрăшса ĕçлет. Стрелочник Жултухин, билет сутакан кассирсем Жариков тата Кириллова юлташсем производствăра примерлă ĕçлеççĕ. Анчах та партин пуçламĕш организацийĕ вĕсен опытне ыттисем хушшине сарас тĕлĕшпе сахал ĕçлет.

Партин XVIII конференцийĕ хыççăн станци ĕçĕ лайăхланать. Март тата апрель уйăхĕнчи плана станци ытлашшипех тултарчĕ. Анчах та вагонсем простой тăвассине халĕ те пĕтермен, технологи процесне вĕренессине организацилемен.

И. ЗАЙЦЕВ.

Лекцисем йĕркеллĕ иртеççĕ

ВКП(б) Красноармейски райкомĕн парткабинечĕ лекцисемпе докладсене лайăх ирттерет. Лекцисем час-часах тўлевлĕ пулаççĕ. Лекци пулас умĕн виç-тăват кун малтан лекци теми тăрăх нагляднăй пособисем тата литература хатĕрлесе витрина тăваççĕ.

Майăн 19-мĕшĕнче «Теория и тактика большевистской партии по вопросам войны и мира» темăпа тўлевлĕ лекци пулчĕ. Парткабинет çак лекци çинчен виçĕ кун малтан пĕлтерўсем çапнă. Лекци пуличчен пĕр-ик кун малтан чылай коммунистсем çак тема тăрăх хатĕрленĕ материалсемпе паллашрĕç. Лекцинче пурĕ 60 çынна яхăн пулчĕ. Çывăхри ялсенчен те коммунистсем тата учительсем чылай пынă.

П. МАЙОРОВ.

ÇУРАКИНЕ ĂНĂÇЛĂН ВĔÇЛЕР

Агротехникăна пăсмалла мар

ÇĔМĔРЛЕ. Хутарти Ленин ячĕпе тăракан, Турханти «Комбинат», Молгачкинăри «Молодая сила» колхозсем тĕштырăсене тата пăрçа йышши культурăсене акса пĕтерчĕç. Колхозсенче мĕнпур лаптăка машинăсемпе акса хăварнă.

Анчах районри хăшпĕр колхозсем агротехникăна пăсса тырăсене алăпа акаççĕ. Илер Питушкинăри «Вперед» колхоза. Çак колхоз председателĕ Майоров юлташ акара мала тухас тесе çурри таран алăпа актарнă. «Вперед» колхозăн клевер вăрри çитмест, çав вăхăтрах 14 гектар çинче туса илнĕ клевера вăхăтра çапман пирки çĕртсе янă. Яндашри «Комбайн» колхозра (председателĕ Яранский) 82 гектар çине алăпа акнă.

Вăрман Тăванти «Самолет» колхозăн 3 центнер клевер вăрри çитмест. Синькасри «Большевик» колхозăн техникăллă культурăсен вăррисем çук.

Савадерти «Авангард» колхозăн сеялкăсем çук пирки МТС хăйĕн сеялкисемпе акса пама договор тунă. Колхоз МТС валли акма çĕр хатĕрленĕ, анчах çав хатĕрленĕ лаптăк акăнмасăр 11 кун хушши выртнă. Тракторист Жидов никам хушмасăрах хăй ирĕкĕпе урăх колхозра ĕçлеме тытăннă. Буденный ячĕпе тăракан колхозра Петров юлташ трактора икĕ кун хушши ахаль лартнă. Чылай колхозсенче тракторсем патĕнче ĕçлеме çамрăк ачасене уйăраççĕ.

Тукасри «Заря» колхозра трактор сухаласа пăрахнă çĕр лаптăкĕ 8 кун хушши акăнмасăр выртнă. Çав лаптăка культиваци тумасăр акнă. Çапла вара тырă пĕрчисем çиелтех выртса юлаççĕ. МТС представителĕсем колхозсенче сахал пулаççĕ.

С. БАТЬКОВ.

Малта пыракан колхозсем тĕштырăсене акса пĕтерчĕç

ВĂРМАР. «Большевик», «Хĕрлĕ Кĕтне», «Хĕрлĕ Мăрат», «Арабось» колхозсем майăн 20-мĕш тĕлне тĕштырăсене акса пĕтерчĕç. Ку колхозсенче ака пысăк пахалăхпа тата кĕске срокенче пулса иртрĕ.

Кив Вăрмарти «Большевик» колхозри сеяльщиксем—М. Владимиров, Д. Матвеев, А. Павлов, А. Михайлов юлташсем ĕçĕн пысăк пахалăхне кăтартса ĕçлерĕç. Чи чаплă ĕçленĕ сухаççем—58 çулхи Я. Данилов, Г. Феоктистов, Т. Николаев юлташсем. Халĕ ку колхозсенче çĕрулмипе тымар-çимĕçсен участокĕсене сухалаççĕ.

Кавалти «Маяк» колхозра та уйрăм сеяльщиксемпе сухаççем чăн-чăн стахановла ĕç тĕслĕхĕсене кăтартаççĕ. А. Федоров, М. Паймн, М. Московкин юлташсем нормăна 200-шер процент тултарса акаççĕ. Сухаççенчен—П. Харитонов, М. Грачев, Д. Борцов, А. Лазарев, П. Веселов, П. Поби, К. Табаков, Н. Евгеньев, И. Туртушов, Н. Иванов, И. Иванов, В. Белков юлташсем кулленхи нормăна 200—275 процент тултараççĕ.

В. ТУРТУШ.

Комбайнсене юсама пуçланă

ÇĔРПУ, майăн 26-мĕш. **(Телефон тăрăх).** План тăрăх комбайн моторĕсене 14 мотор юсамалла. Ку таринччен 4 мотор юсанă.

Машинно-тракторнăй станцинче кăçал 8 комбайнер çитмест. Курсра 6 çын вĕренет. Иртнĕ çулсенче ĕçленĕ комбайнерсем саланса пĕтнĕ.

Комбайнсене юсас тĕлĕшпе пĕр смена — 5 çын ĕçлет.

БАРАНОВ.

МТС директорĕ.

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Комсомольски районри «Мурат» колхоз акара.
Г. Костин фото-ўкерчĕкĕ.

КОЛЬЦОВКĂРА

Колхоз тĕштырăсене тата пăрçа йышши культурăсене пилĕк кун çурăрах акса пĕтерчĕ. Пĕтĕм тĕштырăсене яровизацилесе тата хĕресле майпа акнă.

Уйра юр ирĕлнипе пĕрлех колхозра хĕрўллĕ кунсем пуçланса кайнă. Колхозниксем кĕрхи тырăсем çине, çурхи тырăсем акмалли вырăнсене, кĕрхи çĕртме тунă çĕр çине минераллă удобренисем тăкнă. Колхозниксем çак пĕтĕм ĕçе пысăк хастарлăхпа, агротехника енчен тĕрĕс тунă.

Колхозниксем иртен пуçласа каçченех хирте ĕçленĕ, пĕр сехет те ахаль тăман. Бригадирсем, звеньевойсем, сеяльщиксем уйрах пурăннă: вĕсем кашни сехетпе, минутăпа усă курма тăрăшнă.

Колхозри сеяльщиксем—опытлă колхозниксем, вĕсем хăйсен ĕçне лайăх пĕлеççĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ вĕсем сеялкăсемпе туллин усă курнă. Кашни сеялкăпа 3 лаша тата 3 çын ĕçлеççĕ. Вĕсем кулленех кашни сошник пуçне пĕрер гектар акса пынă. 1-мĕш бригадăри сеяльщиксем Иван Нараткин, Михаил Елдырев, Иван Михейкин 11 ретлĕ сеялкăпа 6-шар гектар акас вырăнне 12-шер гектар акнă. 2-мĕш бригадăри сеяльщиксем Василий Трошкин, Михаил Храмов, Михаил Якимов 13 ретлĕ сеялкăпа 14 гектар, 3-мĕш бригадăри сеяльщиксем Федор Наумов, Артемий Бурлаков, Федор Ерошин 11 ретлĕ сеялкăпа 14 гектар, 4-мĕш бригадăри сеяльщиксем Илья Миронов, Иван Дормидонтов, Иван Нараткин 13—14-шар гектар акнă. Ытти бригадăсенчи сеяльщиксем те ĕç нормисене ытлашшипех тултарса пынă. Суха тăвакан, сўрелекенсем те пысăк тухăçлăхпа ĕçленĕ.

Çуракинче хĕрарăмсем те активлăн хутшăнса ĕçлерĕç. Хăшĕсем вĕсенчен суха тăваççĕ, сўрелеççĕ, нумайĕшĕ уйра çĕрсене якатса çўреççĕ, тумхахсене çапаççĕ. Звеньевой Татьяна Пупина, Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ, иртнĕ çулта гектартан 140 пăт тырă туса илнĕ. Кăçал та унăн звени ир те, каç та уйри ĕçре. Анна Чуракова ертсе пыракан звено та Пупинăран юлмарĕ.

Колхозра çирĕп йĕрке тунă: ĕçе ирхине 3 сехетре, пур колхозниксем те пĕр харăс, пĕр вăхăтра тухаççĕ, пахалăхлă ĕçлеме тăрăшаççĕ.

Кольцовкăра агротехникăна çирĕппĕн пурнăçласа пыраççĕ. Колхоз председателĕ, СССР Верховный Совечĕн депутачĕ Сергей Ксенофонтович Коротков юлташ кашни кун, кашни сехетре çураки ĕçĕсен пахалăхне тĕрĕслет. Колхоз агрономĕ Григорий Алексеевич Мартынов та пĕрмаях бригадăсенче, звеносенче пулать, колхозниксене вăл сĕнўсем, кăтартусем парать.

Кĕрхи тырăсене иртнĕ çулти августăн иккĕмĕш вунăкунлăхĕнчех акса хăварнă. Ыраша тата кĕрхи тулла ирттерех акни пысăк результатсем пачĕ. Калчасем юр айне вăйлăн юлчĕç, юр айĕнчен те лайăх тухрĕç.

Колхоз кăçал пахча-çимĕçсем те нумай лартать. Пахча-çимĕç бригадине коммунист Петр Гусев ертсе пырать. Кăçал колхозра пĕрремĕш çул çĕнĕ культура—кок-сагыз акнă. Колхоз агрономĕ Мартынов тата пахча-çимĕç бригадин бригадирĕ Гусев юлташсем коксагыза хăйсем пăхса ўстереççĕ.

Колхозниксем халĕ çĕрулми лартаççĕ, ирхи çĕртме тăваççĕ. Колхоза часчасах çывăхри колхоз руководителĕсем, агрономсем килеççĕ, вĕсем Кольцовка колхозĕнчи пахა ĕç опычĕсемпе паллашаççĕ. Чăвашсен ялхуçалăх институчĕн доценчĕ Любимов юлташ колхозра икĕ-виçĕ кун пурăннă. Колхозри многотиражкăра вăл: «Колхозра эпĕ нумай опыт илтĕм, вĕсене эпĕ хамăр республикăра сарма тăрăшăп», тесе çырать.

Кăçалхи Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче Кольцовкăри Ленин орденлĕ Сталин ячĕпе тăракан колхозăн чаплă ĕçĕсене сарлакан кăтартса параççĕ. Кольцовка колхозĕ виççĕмĕш çул ĕнтĕ выставка участникĕ. Кăçал выставкăна колхоз председателĕ Сергей Коротков, агроном Григорий Мартынов, бухгалтер Антоний Васянин, бригадирсем Николай Оленин, Ефим Сидоркин, Яков Храмов, звеньевой Татьяна Пупина, унăн звенинчи колхозницăсем—Ашанина, Дормидонтова, Жаркова тата пăру пăхакан Грушанина каяççĕ, вĕсем—выставка участникĕсем.

Евг. ЕФИМОВ.

Колхоз уборкăна хатĕрленме тытăнчĕ

КАЛИНИНО. Çĕньял Явăшри «Синьял» колхоз кăçалхипе иккĕмĕш çул ĕнтĕ Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕсен ретĕнче пулма тивĕç илчĕ. 1937 — 1939 çулсенче кашни гектартан вăтам шутпа 19,52 центнер урпа, 1940 çулта кашни гектартан 16,58 центнер тĕштырă пуçтарса илнĕ.

Кунсăр пуçне техникăллă культурăсен тухăçлăхĕ те пĕчĕккĕ мар: кантăр вăрри кашни гектартан 7,98 центнер тата махорка 21,0 центнер туса илнĕ. Çак паха тĕслĕхсем çĕнĕ агротехникăпа усă курмасăр тата колхоз производствинче тимлĕн ĕçлемесĕр пулман. Колхозăн обществăллă хуçалăхĕ çирĕпленсе пырать.

«Синьял» колхоз кăçалхи çуракине те лайăх хатĕрленсе кĕтсе илчĕ, кĕске срокра тата пысăк пахалăхпа ирттерчĕ. Ку колхоз тĕштырăсене районра чи малтан—майăн 12-мĕшĕнче—4 кун хушшинче акса пĕтерчĕ.

—Пирĕн ĕç сая каймарĕ, — тет малта пыракан 4-мĕш бригадăн бригадирĕ Кузьма Федоров, — эпир кăçал республикăри Хисеп хăми çине кĕтĕмĕр.

Майăн 17-мĕшĕнче колхоз 20 гектар çĕрулми лартрĕ тата 8 гектар кантăр акса хăварчĕ. Плана пур культурăсем тăрăх та пурнăçланă. Пахча-çимĕç культурисем акмалли плана та тултарнă.

Колхозра стахановецсемпе ударниксем вуншарăн шутланаççĕ. Алексей Платонов, Иван Григорьев, Степан Пеньков, Иван Якимов тата ытти стахановецсен ĕçри опычĕсене колхозри тата бригадăсенчи стена хаçачĕсем çинче анлăн çутатса пынă. Çураки вăхăтĕнче кашни кунах стена хаçачĕсем кăларса тăнă. Ку тĕлĕшпе комсомолец Н. Семенов юлташ уйрăмах тăрăшса ĕçлет, вăлах клуб заведующийĕ. Культурăллă-массăллă ĕçе те лайăх йĕркеленĕ.

Колхоз ялхуçалăхĕнчи ĕçсене яланах кĕске срокра туса пырать, кунта учет ĕçне те лайăх лартнă. Бригадир К. Ф. Федоров юлташ хăй ĕçне юратса тăвать. Вăл 9 çул пĕр улшăнмасăр бригадирта ĕçлет. Федоров юлташ ертсе пыракан бригадăри суха тăвакансем, сўре сўрелекенсем, тырă акакансем нормăна ытлашшипех тултарса пычĕç.

Çурхи ĕçсем вĕçленсе пыраççĕ. Колхоз акса хăварнă тырпулсене лайăх пăхса ўстерме тата тырпулсене пуçтарса кĕме хатĕрленме тытăнчĕ.

Т. БЕЛОВ.

Çуракине 4 кунта вĕçлерĕç

Тăвай районĕнчи Хучелти Мичурин ячĕпе тăракан колхоз çуракине 4 кун хушшинче вĕçлерĕ. Вăрлăхсене пурне те формалинпа чўхесе акса хăварчĕ. Ака ĕçĕнче пур колхозниксем те нормăна тултарса пычĕç. Колхоз вăтам шутпа кашни плуг пуçне кулленех 1,75 гектар сухаланă, кашни сўре пуçне 4,5 гектар сўреленĕ тата 11 ретлĕ сеялка пуçне 7-шер гектар акса пынă.

Колхоза çуракине кĕске вăхăтра тата пысăк пахалăхпа вĕçлеме социализмлă ăмăртăва анлăн сарса пыни пулăшнă.

— Эпир иртнĕ çул кашни гектартан вăтам шутпа 15,5 центнер тĕштырă туса илнĕ, кăçал тата ытларах туса илетпĕр. Вăйлă тырпул туса илес ĕçре пире партипе правительство ĕçшĕн хушса тўлесси çинчен йышăннă постановлени хавхалантарать, — теççĕ колхозниксем.

Сўрелекенсенчен Д. Осипов юлташ 3 гектар вырăнне 5-шер гектар сўреленĕ. Çавăн пекех сеяльщиксем Б. Григорьевпа В. Васильев юлташсем 11 ретлĕ сеялкăпа сменăра 7-шер гектар акса, нормăна 140-шер процент тултарса пычĕç.

Халĕ колхозниксем пахча-çимĕç лартаççĕ, уя тислĕк кăлараççĕ.

В. ДАНИЛОВ.

Пурçăн хурчĕсем ĕрчетеççĕ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Кăçалччен ку районра пурçăн хурчĕ ĕрчетекен колхозсем пулман. Кăçал 8 колхозра пурçăн хурчĕ ĕрчетес тĕлĕшпе ĕçлеççĕ. «Волга», «Чамыш», «Красное Сормово», «Красная звезда» тата ытти колхозсенче те пурçăн хурчĕсем ĕрчетекен бригадăсем тунă. Халĕ ку колхозсенче пурçăн хурчĕсене ĕрчетме çурт-йĕрсем тăваççĕ тата вăрман участокĕсем хатĕрлеççĕ.

Нумай пулмасть пурçăн хурчĕсем ĕрчетес тĕлĕшпе ĕçлекен колхоз председателĕсен, бригадирсен районри канашлăвĕ пулчĕ. Канашлу, кăçалхи çура кашни 500 грамм çăмартаран 100 килограмм пĕрремĕш сортлă кокон пуçтарса илме пулса, Сĕнтĕр районĕнчи пурçăн хурчĕсем ĕрчетекен колхозсене ăмăртăва чĕнчĕ.

П. М.

Театр самодеятельноçĕн смотрĕ

Самодеятельнăй коллективсен спектаклĕсене идейăпа художествăллă пахалăх енчен ўсме пулăшас майпа, театр искусствине халăхăн анлă масси хушшине сарас майпа, пирĕн республикăра театр самодеятельноçĕн смотрĕ пулса иртет.

Самодеятельнăй театр республикăри предприятисен, колхозсен, шкулсен обществăллă-политикăллă пурнăçĕнче пысăк вырăн йышăнса тăрать. Вăл массăсене коммунистла воспитани парас ĕçе, çĕршывăн оборонипе хуçалăхне тĕреклетес ĕçре уйрăмах паллă вырăн йышăнать.

Пирĕн халăх театра юратать. Халăх, спектакльсем лартса, пирĕн парти организацийĕсене агитаципе пропаганда ĕçне лайăхлатма пулăшать.

Республикăри хуласенче, районсенче, ялсенче пулса иртнĕ смотрсем пирĕн самодеятельнăй театр пысăк вырăн йышăнса тăнине аван кăтартса пачĕç. Парти, комсомол, профсоюз тата обществăллă ытти организацисем активлăн пулăшнипе смотра республикипе 542 драмкружок хутшăнчĕ. Вĕсенчен 213 кружок районсенче смотр витĕр тухрĕç. Спектакльсене колхозниксем, рабочисем, служащисем тата вĕренекенсем пурĕ 9258 çын хутшăнса вылянă; вăл спектакльсене 83615 çын пăхнă. Смотр пынă вăхăтра çĕнĕрен 150 драмкружок организациленĕ.

Элĕк, Шăхасан, Елчĕк, Кувакино, Етĕрне, Вăрмар, Сĕнтĕр тата Улатăр районĕсенче смотра пысăк пахалăхпа ирттерчĕç. Районсенчи смотр комиссийĕсен председателĕсем Катеев, Чернышев, Куликова, Смирнов, Осипов, Алексеев, Мешалкин тата Петухов юлташсем, смотра анлăн ирттерме пĕтĕм общественноçа мобилизацилесе, парти райкомĕсемпе райçутĕç пайĕсем пулăшнипе смотра хăйсен районĕсенче обществăллă-политикăллă пысăк кампани пек организацилерĕç, художествăллă выступленисене вăрман хатĕрлевĕпе, вырăнти Советсен тата СССР Верховный Совечĕн суйлавĕсемпе, çуракипе т. ыт. çыхăнтарса ирттерчĕç.

Анлă, ăнăçлă репертуар пулни смотрăн хакне уйрăмах ўстерет. Вăл, чăн малтанах, спектакльсен идейипе содержанийĕ ўссе пынине кăтартса пачĕ. 542 драмколлективран 351 драмколлектив чăвашла пьесăсем лартса панă. Çак пысăк цифра чăваш халăхĕн нациллĕ культури хăвăрттăн ўссе пынине питĕ лайăх кăтартса парать. Спектакльсен репертуарĕ питĕ пуян. К. В. Ивановăн поэми тăрăх Кăлканпа Аллагер çырнă «Нарспи», Павловăн «Ялта», П. Осиповăн «Айдар», Саламбекăн «Велиме», Кăлканăн «Анисса», Никитинăн «Кукша Иван», Айзманăн «Утне çитмен—туртине», Беловăн «Пурнăç пуçламĕшĕ» т. ыт. пьесăсене те чылай районсенче ăнăçлăн лартса панă. Çавăн пекех репертуара вырăс классикĕсемпе хальхи драматургсен: М. Горькин «Васса Железнова», Островскин «Гроза», «Свои люди—сочтемся», Сухово-Кобылинăн «Свадьба Кречинского», Гоголĕн «Женитьба», Мольерăн «Одураченный муж», Корнейчукăн «Платон Кречет» пьесисем пуянлатаççĕ.

Драмкружоксем пысăк пьесăсем лартса парас тĕлĕшпе ĕçленисĕр пуçне, театрпа эстрадăн пĕчĕк формисем çинче—скетчсем, водевильсем, пĕр пайлă пьесăсем лартса парас тĕлĕшпе те хĕрсе ĕçлеççĕ. Скетчсене, водевильсене, пĕр пайлă пьесăсене заводсемпе колхозсенчи сценăсем çинче çĕр хутчен ытла лартса панă. Хаваслă та çивĕч шухăшлă, пĕр пайлă чăвашла пьесăсене: «Кахал», «Судра», «Шикли шикленнĕ—кĕрĕкне пĕркеннĕ» тата пĕр пайлă вырăсла пьесăсене: «Родственник из деревни», «Медведь», «Рыбачка с побережья», «Гость», «Мать», «В лесу» постановкăсене зрительсем кăмăлласа пăхрĕç.

Смотр кашни произведени çинче тимлĕн ĕçлекен, театр искусствинче çĕнĕ ўсĕмсем туса пыракан, коммунистла воспитани парас ĕçре спектакльсен ролĕ паллă вырăн йышăнса тăнине шута илсе ĕçлекен драмкружоксен опычĕсене кăтартса парать.

Акă Шăпăлка ялĕнчи «Герой» колхоз çумĕнчи (Шăхасан р.) драмколлектива илер. Драмкружокра 55 член. Кунта стариксемпе çамрăксем, учительсемпе колхозниксем таччăн çыхăнса ĕçлеççĕ. 72 çулхи Д. Исаев юлташ хăй пекех В. Чашкин старик-колхозникпе пĕрле, кашни каçах репетицине пырса, скрипкăпа юрăсем юрласа пани, хăйĕн ватлăхне пăхмасăр драмкружока хутшăнса ĕçлени,—театр искусствине чĕререн юратнине кăтартса параççĕ. Ку драмкружок купăççăсене, кĕслеçĕсене, шăпăрçăсене т. ыт. пĕрлештерсе тăрать. Кружок чылай спектакльсем лартнă. Анчах пуринчен ытла вĕсем П. Осиповăн «Айдар» пьесине ăнăçлăн лартса панă. Асăннă пьесăпа драмкружок театр самодеятельноçĕн республикăри смотрне хутшăнать. Коллектив руководителĕ Евлампьев юлташ, театр искусствине чĕререн юратаканскер, спектакль пурнăçа ăнланма лайăх пулăшнине яланах асра тытса ĕçлет.

Акă тата Улатăрти чугунçул клубĕ çумĕнчи драмколлектива илер. Асăннă драмкружок 21 çул хушши ĕçлет. Кружока обществăллă ĕçе активлăн хутшăнса ĕçлекен библиотека заведующийĕ Александра Федоровна Сульдина юлташ ертсе пырать. Ĕçлеме пуçланăранпа асăннă драмкружок 100 спектакль ытла лартса панă, вĕсене 60 пин çын пăхнă. Иртнĕ çулта вĕсем «Платон Кречет», «Сады цветут», «Повесть о женщине», «Весенний смотр» постановкăсене ăнăçлăн лартса пачĕç. Смотра «Васса Железнова» пьесăпа хутшăнаççĕ. Чи характерли—кружок членĕсем, унăн руководителĕ—пурте вĕренеççĕ, ўсеççĕ, тимлĕн ĕçлеççĕ.

Вĕсем уйрăмăнах, «Васса Железнова» пьесăна лартса пама тăрăшса хатĕрленнине палăртмалла. Аслă писатель Горький çырнă произведенисен социаллă пĕлтерĕшĕпе идейине тĕплĕн кăтартса парас тесе, асăннă пьесăри рольсене тĕплĕн вĕреннисĕр пуçне, спектакльре выляканы Ф. Чижов, Куликов, А. Фролова, В. Печникова, Зубков, Козин, С. Березина юлташсем—пурте М. Горькин пĕрер-икшер произведенине вуланă. Кружок руководителĕ Сульдина юлташ М. Горький çырнă пур произведенисене те вуласа тухнă.

«Васса Железнова» пьесăна лартма коллектив виçĕ уйăх хатĕрленнĕ. Кружокăн кашни членĕ ку тĕлĕшпе тимлесе ĕçленĕ: хăйсен ролĕсене çырса илнĕ, суфлерсăрах выляма вĕреннĕ, Горькин кашни сăмахне мĕнле каламаллине вĕреннĕ. Кандрашов художник эскизсем тăрăх лайăх декораци хатĕрленĕ. Çавăнпа та асăннă спектакль капиталăн ишĕлекен тĕнчине, кивĕ тĕнчен ирсĕрлĕхĕсене курайми пулма зрительсене çĕклентерет, пурнăçа тĕплĕн ăнланма пулăшать.

Юнтапа ялĕнчи (Калинински р.) драмкружок руководителĕ пулса ялсовет исполкомĕн председателĕ коммунист Степан Григорьевич Пыркин юлташ ĕçлет. Вырăнти совет депутачĕ коммунист-учительница Раиса Григорьева, «Алмаз» колхозăн председателĕ комсомолец Николай Тумашев юлташсем драмкружокра активлăн хутшăнса ĕçлеççĕ. «Пурнăç пуçламĕшĕ» пьесăри геройсен образĕсене вĕсем зрительсене хумханмалла кăтартса параççĕ. С. Г. Пыркин—Федот мучи рольне, Р. Григорьева—Ульяна рольне, Н. Тумашев—конвоир рольне аван выляннине палăртмалла. Асăннă пьесăпа вĕсем республикăри смотра хутшăнаççĕ.

Актерсем, режиссерсем, художествăллă руководительсем, халăх самодеятельноçне шефа илни пысăк пулăшу парать. РСФСР тава тивĕçлĕ артисчĕ Борис Алексеев драмкружоксен участникĕсемпе руководителĕсене пĕрмаях пулăшать. Ишлей районĕнче, смотр вĕçленнĕ хыççăн, Б. Алексеев юлташ драмколлективсен руководителĕсемпе пĕр кунлăх семинар туса ирттерчĕ. Етĕрнери колхоз театрĕн артисчĕ П. Прокопьев юлташ Чурпай ялĕнчи драмкружока куллен кайса пулăшу парать. Вăл пулăшнипе унти коллектив «Велиме» пьесăна Шупашкарта лартса пама тивĕçлĕ пулчĕ. Михайлов, Трофимов артистсем драмкружоксене творчествăллă пулăшу пама районсене темиçе хут та кая-кая килчĕç.

Шупашкар хулинчи самодеятельнăй кружоксене пулăшас тĕлĕшпе Чăвашсен Государство Академи театрĕн артисчĕсем: Козлов, Тихонова, Дуняк, Аленцев, А. Гусев, Мудров, Спранце, Мордкович юлташсем те тăрăшса ĕçлеççĕ. ЧГАТ главнăй режиссерĕ Бурмистров юлташ самодеятельность участникĕсемпе тăтăшах калаçусем ирттерет, репетицисенче пулать.

Театрăн вырăс труппи халĕ Çĕмĕрлене гастроле туха кайрĕ, пушăрах вăхăтсенче вăл древкомбинатпа «Большевик» заводри драмкружоксене пулăшать.

Республикипе пулса иртекен смотр—республикăн обществăллă-политикăллă пурнăçĕнче пысăк событи. ВКП(б) Чăваш Обкомĕн бюровĕ кăçалхи апрелĕн 16-мĕшĕнче йышăннă решени тăрăх, смотр июнĕн 8-мĕшĕнче уçăлать.

Республикăри хуласемпе район центрĕсенчи смотрсене хутшăннă, вĕсенче паха результатсем кăтартнă 50 коллектив (1500 çын) республикăри смотра хутшăнать.

Смотр пуçланиччен шутлă кунсем кăна юлчĕç. Апла пулин те, Çĕрпў, Куславкка, Сĕнтĕрвăрри районĕсем паянхи кунччен те смотра вĕçлеймен. Партин асăннă районĕсенчи райкомĕсем ВКП(б) Чăваш Обкомĕ смотр пирки йышăннă решенине пурнăçлайман. Хушăран тата çакăн пек тĕслĕхсем те тĕл пулаççĕ. Хăшпĕр районсенчи смотр комиссийĕсем (Тăвай, Ишлей, Комсомольски) хатĕрленсе çитмен коллективсенех республикăри смотрăн кандидачĕ пулма палăртнă.

Акă тата Юнтапа ялсоветне (Калинински р.) райсовет исполкомĕн председателĕ Иванов юлташ пырса кĕнĕ. Ялсовет председателĕ Пыркин юлташ çураки ăнăçлăн пыни çинчен пĕлтернипе пĕрлех, район руководительне драмкружок республикăри смотра хутшăнма тивĕçлĕ пулни çинчен пĕлтернĕ. Драмкружок ўсĕмĕшĕн савăнас вырăнне, райсовет исполкомĕн председателĕ:

— «Тупнă лĕпĕртетсе çўремелли!»—тенĕ. Çак сăмахсене райсовет исполкомĕн председателĕ калать вĕт-ха!

Парти, комсомол, профсоюз организацийĕсен драмкружоксен пуçарулăхне çĕклеме куллен пулăшса пымалла. Смотра хутшăнтарнă драмколлективсене пур енĕпе те пулăшмалла — средствăпа та, транспортпа та.

Театр самодеятельноçĕн смотрĕ Ленин—Сталин партийĕ пулăшнипе ирĕке тухнă халăхăн культурипе пултарулăхĕ куллен-кун ўссе пынин итогне кăтартса парать.

Т. ЛАЗАРЕВ,

Чăваш АССР Халăх творчестви çуртĕн директорĕ.

Лидия Бабаева пăхакан пăру план тăрăх 450 грамм вырăнне талăкра 960 грамм хутшăнса пырать (Комсомольски районри Шмидт ячĕпе тăракан колхоз). УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Л. Бабаева юлташ.

Г. Костин фото-ÿкерчĕкĕ.

▲ ▲ ▲

Кантăкран туса хатĕрлекен çип тата пиравăр

Майăн 22-мĕшĕнче СССР Наукăсен Академийĕнче кантăкран хатĕрлекен изоляци туса кăларас ыйту тăрăх канашлу усăлнă. Канашлăва физико-математически наукăсен отделенийĕпе электропромышленность Халăх Комиссариачĕ пухнă.

Канашлура Сталинла преми лауреачĕ технически наукăсен кандидачĕ М. Г. Черняк доклад тунă.

Совет ученăйĕсем çирĕп, вут-çулăма парăнман электроизоляци материалĕсем хатĕрлес проблемăна ăнăçлăн татса панă. Изоляци валли кирлĕ пиравăрсемпе çипсен таврашне кантăкран туса хатĕрлеме май тупнă. Кантăкран хатĕрлекен сÿсĕн хаклă пахалăхĕсем акă мĕнре: вăл чăтăмлă, çĕрмест, тупăхмасть, çунмасть. Çаксем ĕнтĕ изоляци валли кирлĕ çĕнĕ материалпа промышленноçăн тĕрлĕ отраçлисенче анлăн усă курма май параççĕ.

Çак материал электропромышленноçра пысăк вырăн йышăнса тăрать. Вĕрине парăнман яланхи изоляци температурăна 120 градуса çити хăпартма май парать, кантăкран хатĕрлекен изоляци вара 150 градус вĕрине чăтма пултарать. Çакă вăл электричествăллă машинăсен мощноçне чылай хăпартма, тĕслĕ металсене перекетлеме май парать.

Кантăк научно-исследовательски институчĕ кантăкран çип тата пиравăр тума хамăрăн аппаратурăпа технологи процесне хатĕрленĕ. Çак производство валли кирлĕ чĕртавар — химикатсем — пирĕн çĕршывра пур çĕрте те, мĕн чухлĕ кирлĕ çавăн чухлех пур.

Майăн 22-мĕш. (ТАСС).

Тĕштырă культурисен пысăк тухăçлăх паракан çĕнĕ сорчĕсем

Государствăн СССР Наркомземĕ çумĕнчи тĕштырă культурисене сăнас тĕлĕшпе ĕçлекен комиссийĕ виçĕ çул хушши ĕçленĕ хыççăн тĕштырă, пăрçа-ясмăк культурисен, çуллă культурăсен, нумай çула тата пĕр çула пыракан курăксен чи лайăх сорчĕсене 570 сорт ытла суйласа илнĕ. Çĕршывăн тĕрлĕ зонисенче 35 культурăн 2.145 сортне сăнаса вĕренеççĕ.

Кăçалхи çул производствăна панă çĕнĕ сортсем хушшинче кĕрхи тулăсем — «эритреспермум 15» тата «люцесценс 17» сортлă тулăсем уйрăмах паллă вырăн йышăнса тăраççĕ. Вĕсем кăнтăр енче ытларах сарăлнă «украинка» сортлă тулăран та пысăкрах тухăçлăх параççĕ. «Эритреспермум 15» тулă, «украинкăпа» танлаштарсан, гектартан 6—10 центнер пысăкрах тухăçлăх панă.

1941 ÇУЛТИ ПĔТĔМ СОЮЗРИ ЯЛХУÇАЛĂХ ВЫСТАВКИ

Выставка участникĕсем патĕнче

Иккĕмĕш çул ĕнтĕ Çĕнĕ Аччари Куйбышев ячĕпе тăракан колхозри пахча-çимĕç бригадин бригадирĕ Андрей Трофимов ялхуçалăх выставкин участникĕ. Кăçал вара выставка участникĕ пулма бригадăри тата икĕ çынна — звеновод Таисия Васильева, агротехник пулнă, халĕ колхоз председателĕнче ĕçлекен Алексей Васильев юлташсене тăратнă.

Мускава выставкăна пухăннă çынсем социализмлă ялхуçалăхĕн çитĕнĕвĕсене кăтартакан экспонатсем хушшинче каллех Трофимов юлташ бригади пăхса ÿстернĕ пахча-çимĕçсене курма, унăн ĕçĕсемпе паллашма пултараççĕ.

Пахча çимĕç бригадин ĕçĕсем çинчен сăмах пуçласан Андрей Трофимович час-часах колхозра пахча-çимĕç ĕрчетесси мĕнле аталанса пынине аса илет. Мĕн аса илмелли пур унта. Андрей Трофимович бригадир пулса ĕçлеме тытăннăранпа, çичĕ çул хушшинче, бригада сăн-сăпачĕ нумай улшăннă.

— Аса килеççĕ çав, — тет Андрей Трофимович. Унтан вăл бригадăна организациленĕ хыççăнхи малтанхи çулсенчех ĕçсем мухтанмалла мар пулнине асăрхаттарать те, тĕрлĕ цифрăсем, фактсем каласа парать.

Колхозра пахча-çимĕç бригади организациленĕ чухне тата организациленĕ хыççăн та сахал мар колхозниксем хăйăрлă çĕр çинче пахча-çимĕçсем çитĕнменни çинчен калаçнă. Колхоз правлени членĕсем те хăшпĕрисем иккĕленнĕ. Халĕ ун пек мар. Колхозниксем бригадир çинчен хавасланса каласа параççĕ.

— Хăй те ывăнма пĕлмесĕр ĕçлет те, лайăх çав, — тет пĕр ватăм çулхи колхозница.

Сăмах кунта бригадир Андрей Трофимович юлташ çинчен пырать.

Пахча-çимĕç бригадинчен колхоз пирвайхи хут 1935 çулта çичĕ пин тенкĕ тупăш илнĕ. Çавăнтанпа бригада паракан тупăш çулсеренех ÿссе пырать. Иртнĕ çулта бригада аллинче 12 гектар çĕр пулнă. Унта помидор, купăста, хăяр, кишĕр тата ытти культурăсем акса тунă. Кашни гектартан купăста 470 центнер, помидор 210 центнер, кишĕр 230 центнер пухса кĕртнĕ. Пахча çимĕçсенчен 135 пин тенкĕ ытла тупăш илнĕ. Çак укçана колхоз хăйĕн обществăллă хуçалăхне çирĕплетнĕ тата пахча-çимĕçсем тăвассине малалла сарса пынă çĕре ярать.

Тухăçлă пахча çимĕç илессине агротехникăна пăхăнса ĕçлени татса парать. Андрей Трофимов юлташ çавна ялан асра тытать кăна мар, тата кулленхи ĕçре пурнăçа кĕртсе пырать. Иртнĕ çулта пахча-çимĕçсем акмалли вырăна вуншар лав тислĕк, темиçе центнер тĕрлĕ удобренисем хывнă. Вĕсене çумкурăксенчен вăхăтра тасатса тăнă. Çакă вăл паха та тухăçлă çимĕçсем панă.

Кăçал колхоз пахча-çимĕçсем пурĕ 15 гектар çине акма пăхнă. Иртнĕ çулта акнă культурăсемсĕр пуçне пĕр гектар çине арбуз акаççĕ. Акмалли çĕре çемçетме тислĕк, удобренисем кăларнă. Бригадăра ĕçлеме 30 çын уйăрса звеносене пайланă. Кашни звено çумне уйрăм культурăсем çирĕплетнĕ. Звеноводсене пурне те курсра вĕрентсе кăларнă. Пахча-çимĕçсене сиенлекен хурт-кăпшанкăсемпе кĕрешме химикатсем хатĕрлесе хунă.

Халĕ бригадăра хĕрÿллĕ ĕç пуçланчĕ. Пысăках мар çырма хĕрринчи 350 парникре сухан, редис, салат тата куçарса лартма кирлĕ чухлĕ купăста, помидор калчисем ÿсеççĕ. Парникре ÿснĕ сухана 1000 тенкĕлĕх ытла сутнă та ĕнтĕ. Редиспа салат та часах çитĕнсе çитеççĕ. Парниксем патĕнче ир пуçласа каçчен хĕрÿ ĕç пырать. Колхозницăсемпе колхозниксем парниксене уçаççĕ, калчасене куçарса лартма хатĕрленеççĕ. Унта выставка участникĕ ертсе пыракан звено ĕçлет.

Парникрен инçех мар колхоз сачĕ. Вуникĕ гектар çине улмуççисем, хăмла çырли, çĕр çырли лартса хăварнă. Лайăх хĕл каçарнă вĕсене. Шăнса хăрнă йывăççем сайра-хутра çеç тĕл пулаççĕ.

Бригадир Андрей Трофимов юлташ кăçал колхоза 150 пин тенкĕ тупăш пама шутлать. Вăл ертсе пыракан бригадăри колхозниксем те çавăн пек шухăш-кăмăлпа ĕçлеççĕ. Пурнăçа кĕмелли шухăшсем.

(Хамăр корр.).
Çĕнĕ Ачча ялĕ, Канаш р.

Пахча-çимĕç тăвакан бригадăра

ЧКАЛОВСКОЕ. Анат-Туçари «Çăлтăр» колхозра пахча-çимĕçсем туса илекен бригада кăçалхипе саккăрмĕш çул ĕçлет. Бригада хăй ĕçĕнче çулран-çулах çĕнĕ опытсемпе, малта пыракан агротехникăпа анлăн усă курса, çимĕçсен тухăçлăхне ÿстерес задачăна ăнăçлăн пурнăçласа пырать. Иртнĕ çул бригадир А. Кошкин юлташ Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ пулчĕ. Унта вăл пахча-çимĕç туса илес ĕçри нумай паха опытсемпе паллашнă. Выставкăра пулни бригадăна ĕçре малта пыракан агротехникăна, çĕнĕ майсемпе татах та анлăн усă курма май пачĕ, вĕрентрĕ. Кăçал бригада пĕрремĕш çул ир пулакан пахча-çимĕç туса илет. Ир пулакан пахча-çимĕçсем туса илес енĕпе кунта пирвайхи çул кăна ĕçлеççĕ пулин те, бригада ку задачăна ăнăçлăн пурнăçларĕ.

Пахчара 60 тăваткăл метрлă теплица тунă, ун валли 610 лав ытла тислĕк хатĕрленĕ. Теплицăна мартăн 12-мĕшне пĕтĕмĕшпех хатĕрлесе çитернĕ пулнă. Унта сухан лартнă тата хăяр, помидор акнă. Çимĕçсене пăхса çитĕнтерме бригадăри ватă ăстаçăсене Ф. Рыбаков, А. Заплаткин юлташсене уйăрнă. Халĕ çав çимĕçсем ăнăçлă ÿсеççĕ. Сухансем апрелĕн 20-мĕш тĕлнех ÿссе çитнĕ, вĕсене сутса колхоз тупăш курчĕ. Кунта малтан пĕтĕмĕшпех сухан лартнă пулнă, ытти çимĕçсене вăрăм ещĕксем çине акса, теплицăра каштасем çине хурса 4-шар çулçă тухиччен çитĕнтернĕ. Унтан, сухансене сутса пĕтернĕ хыççăн, вĕсене ещĕкрен кăларса çĕре куçарса лартнă. Хăярсем чылаях пысăкланнă ĕнтĕ, вĕсем часах çиме юрăхлă пулаççĕ. Çуркунне çитнĕ май, бригадăра ĕçсем татах та нумайланчĕç. Йăрансем çине лартас умĕн хăшпĕр çимĕçсен калчисене парниксенче ÿстереççĕ. Кун валли 20 парник тата 200 штука рамăсем хатĕрленĕ. Унта çимĕçсене апрелĕн 15-мĕшĕнче акнă, çак кунсенче вĕсене куçарса лартаççĕ.

Партипе правительство колхозниксене ĕçшĕн хушса тÿлемелле çĕнĕ йĕрке туни бригадăри колхозниксене ĕçре татах та хавхалантарчĕ. Иртнĕ çул бригада кашни гектартан 380 центнер купăста (план—150 центнер), 400 центнер хăяр (план—120 центнер) тата 156 центнер сухан (план—70 центнер) туса илнĕ. Бригадăри колхозниксене ĕçшĕн хушса тÿленĕ пулсан, ватамран 320 ĕçкунĕ тунă колхозниксем (ун пеккисем бригадăра А. Пешков, И. Платонов, А. Баранов, Ф. Рыбаков, А. Заплаткин т. ыт. те) тата 9,6, центнер купăста, 11,6 центнер хăяр, 0,6 центнер сухан хушса илме пултарнă. Çакă колхозниксене питех те интереслентерет. Вĕсем кăçалхи çул çак постановленипе усă курассишĕн ăмăртаççĕ. Кăçал пахча-çимĕçсем акса тумалли çĕр лаптăкне иртнĕ çултинчен икĕ хут ÿстерме палăртса панă. Бригада кăçалхи çул кашни гектартан ватам шутпа 390 центнер купăста, 450 центнер хăяр, 250 центнер сухан, 400 центнер арбуз туса илме обязательство панă. Бригадăна 1941 çулти Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче пулма кандидата тăратнă.

Е. МЫШКИН.

Махорка калчисене чирлесрен сыхлар

Махорка калчисем корневая гниль, рассадная гниль тата рябуха текен чирсемпе чирлеççĕ.

Рассадная гниль текен чир парниксенче ăшă тата нÿрĕ нормăран ытларах тăнă вăхăтра, йĕпе çанталăкра сарăлать. Вăл махорка калчи тунисен аялти пайĕсем çинче палăрать. Çав вырăнсем çĕрсе хуралаççĕ, çинçелсе пыраççĕ тата вĕсене шурă-кăвак тĕслĕ сий сырса илет, кĕмпаланать. Чирленĕ калчасем сыввисенчен лутрарах пулаççĕ, хăшĕсем тăсăлса ÿкеççĕ. Ун пек калчасене кăларма тăрсан, тымарĕ патĕнчен унăн туни часах татăлса каять.

Рассадная гниль текен чирпе чирленĕ махорка калчи çинче хăш чух çаврака еверлĕ лаппăн-лаппăн вырăнсем палăраççĕ. Çав вырăнсене вăхăтра сăнаса тупса, чирленĕ калчасене тымарĕсемпе тăпăлтарса кăларса пĕтерес пулать. Вăл чире пĕр литр шыв çине 30 грамм ешлĕ сенкĕр (пăхăр купоросĕ) ярса хатĕрленĕ растворпа сапсан та пĕтерме пулать. Рассадная гниль ытти вырăнсене ан сарăлтăр тесе парниксене час-часах уçăлтармалла, калчасене ытлашши шăвармалла мар, чир иртсе кайиччен бордос шывĕпе 3—4 кун хушшинче пĕрре сапса тăмалла, каярахпа вара 5—6 кун хушшинче кăна пĕрре сапмалла. Малтанхи хутсенче сапмалли бордос растворне 0,5 процентлă тумалла, ыттисене 1 процентлă растворпа сапмалла. Рассадная гниль сарăласран бордос шывĕ вырăнне махорка калчисене кÿкĕрт шывĕпе те сапма юрать. 100 грамм кÿкĕрт парникри 50 тăваткăл метр çинчи калчасене сапма çитет.

Корневая гниль текен чир махорка калчисен тымарĕсене чирлеттерет. Чирленĕ тымарсене хăмăр тĕс çапать, каярахпа вĕсем йăлтах хăрса каяççĕ. Çавăнпа вара çак чирпе чирленĕ калчасем ÿсме чарăнаççĕ, сарăхса, шанса йăлтах пĕтсе лараççĕ.

Корневая гниль текен чирпе çамрăк калчасем ытларах чирлеççĕ.

Калчасене ытлашши шăварни, çанталăк сивĕ те нÿрĕ тăни, калчасем ытлашши çăра пулни, калчасене çулсеренех пĕр тăпра çинче çитĕнтерни—корневая гниль чирне сарăлма пулăшать. Çавăнпа та махорка калчисем çинче корневая гниль палăрсан, вăхăтлăха калчасене шăварма чарăнмалла, парнике лайăх уçăлтармалла, сивĕ çанталăкра хÿтлемелле, азот йышши минераллă удобрени ирĕлтернĕ растворпа шăварса, чирлĕ калчасем патĕнче 4—5 сантиметр хулăмĕш таса тăпра сапса тухмалла. Çавăн пек туни вара калчасене çĕнĕрен тымар ярса аталанса кайма пулăшать.

Бактериальная рябуха текен чир парникри калчасене те, уя куçарса лартсан те ерме пултарать. Малтан калчасен çулçисем хĕрринче хура-хăмăр тĕслĕ пăнчăсем пулаççĕ, çавсем вара, ерипен çулçăна пĕтĕмпех çавăрса илсе, çĕртсе хăртса яраççĕ. çулçă çинчен çак чир махорка туни çине куçать. Кайран вара махорка калчи çĕрме пултарать.

Бактериальная рябуха палăрсанах вак участокри махорка калчисене бордос шывĕпе 3—4 кун хушшинче пĕрре сапса тăмалла, чир палли пĕтсен 5—6 кун хушшинче пĕрре сапмалла.

Пĕр процентлă бордос шывне çапла майпа хатĕрлеççĕ: 100 литр шыв çине 1 килограмм пăхăр купоросĕ, тепĕр килограмм сÿнтермен известь илсе хутшăнтараççĕ.

Агроном Т. НИКИТИН.

Сад йывăççисем лайăх чĕрĕлеççĕ

ПЕРВОМАЙСКОЕ. 1937 çулта Агат Тăрмăш ялсоветне кĕрекен «Авангард» колхоз 1,5 гектар çĕр лаптăкĕ çине 144 тĕп панулми йывăççи, 247 тĕп вишни йывăççи тата 227 тĕп хăмла çырли лартса хăварнăччĕ. Йывăççем ку тарана çитсе питĕ патмар çитĕннĕ. Кăçалхи çул та лайăх чĕрĕлеççĕ. Сад ĕрчетес ĕçре ĕçлеме ятарласа звено уйăрнă. Вăл звенона В. Кириллов юлташ ертсе пырать. Кăçал татах 141 тĕп хăмла çырли лартрĕç.

В. СЕМЕНОВ.

Шкулсенчи пĕлÿ тĕрĕслевĕсем

Куславккари ватăм шкулта. Малта пыракан V «С» класс арифметикăпа испытани тытать. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: учитель Орлов тата ассистент Будаева юлташсем.

К. Бабаев фото-ÿкерчĕкĕ.

Япăх вĕренекенсене лайăх отметкăсем лартса пани— государствăна улталани пулать

КОМСОМОЛЬСКОЕ. Районри шкулсенче, пĕтĕмĕшпе илсен, пĕлÿ тĕрĕслевĕсем йĕркеллĕ иртсе пыраççĕ. Анчах малтанхи кунсенче çитменлĕхсем те палăрчĕç.

Кипеçри ватăм шкулти учитель Севастьянов V класра тăван чĕлхепе диктант ирттернĕ. Вăл диктантра 9 йăнăш тунă Геннадий Андреева «хорошо», 5 йăнăш тунă Зинаида Ксенофонтовăна «отлично» паллăсем лартса панă. Çак шкултах Волкова тата Макаров учительсем те диктантсене тĕплĕн тĕрĕслемесĕрех ачасене «отлично» тата «хорошо» паллăсем лартса панă.

Ачасен пĕлĕвне çакăн пек тĕрĕс мар, юриех ÿстерсе хаклани ачасене хăйсене тата государствăна улталани пулать.

Пĕлÿ тĕрĕслевĕсем хăшпĕр учительсен япăх ĕçне те куç умне кăлараççĕ. Александровкăри туллимар ватăм шкулти учитель Карасев вĕрентнĕ класра 36 ачаран вырăс чĕлхипе пĕлÿ тĕрĕслевĕнче 21 ача «плохо» тата «очень плохо» отметкăсем илнĕ. Ку ĕнтĕ вĕрентни мар, производствăра брак туса кăларнипе пĕрех пулать.

Япăх ĕçе пытараймăн. Вĕренÿ çулĕ тăршшĕнче пикенсе ĕçлемен учительсен ĕнтĕ пĕтĕм общественность умĕнче ответ тытмалла килет.

Мих. ЯКОВЛЕВ.

Пединститутри госэкзаменсем

Чăвашсен государство педагогика институтĕнче государство экзаменĕсем пуçланчĕç. Кăçал квалификациллĕ учительсем пединститутран 97, учительски институтран 116 вĕренсе тухаççĕ. Вĕсен хисепĕнче вырăс чĕлхи тата литература преподавателĕсем 35, физика преподавателĕсем—12, математика преподавателĕсем—24 тата естествознанипе хими преподавателĕсем 26. Кăçал вĕренсе тухакансене шкулсем çумне çирĕплетнĕ те ĕнтĕ.

Учительски институт кăçал пирвайхи хут тăван чĕлхепе литература тата географи преподавателĕсем вĕрентсе кăларать. Вĕренсе тухакан студентсем хушшинче Сталинла стипендиатсем виçĕ çын, отличниксемпе ударниксем те сахал мар. Сталинла стипендиат Каховский юлташ пединститутран вĕренсе тухнипе пĕрлех, кăçал Мускаври философи, литература тата истори институтĕнчен заочно вĕренсе тухать.

Кăçал вĕренсе тухакан студентсем государство экзаменĕсене пысăк хаваслăхпа кĕтсе илчĕç. Вĕсем, институтра тăватă е икĕ çул вĕренсе пысăк пĕлÿ илнĕскерсем, хăйсен пĕлĕвĕсене государство умĕнче экзамен тытса çирĕплетсе хăвараççĕ. Пулас госэкзаменсенче «отлично» тата «хорошо» отметкăсем илме ĕмĕтленеççĕ.

Физикăпа математика факультетĕнчи студентсем малтанхи экзаменсене тытрĕç те ĕнтĕ. Физика отделенинче вĕренекен студентсем малтанах педагогикăпа госэкзамен тытрĕç. Педагогикăпа 12 студентран виççĕшĕ отлично тытнă. Вĕсем Сталинла стипендиатка Чумакова тата отличниксем Николаевпа Никитин юлташсем. 4 студент «хорошо» отметкăсем илчĕç. Ыттисем экзаменсене ватам тытнă.

Çавăн пекех тата математика отделенинчи студентсем физикăпа госэкзамен тытрĕç. Анчах кунти хăшпĕр студентсем госэкзаменсене тивĕçлипе хатĕрленнĕ теме çук. Ун пек юлташсем, паллах ĕнтĕ, экзамен тытайман.

Ыран-паянах ытти факультетсенче те, ытти группăсенче те госэкзаменсем пуçланаççĕ.

И. СЕРГЕЕВ.

Газогенераторлă универсальнăй трактор

ЛЕНИНГРАД, майăн 22-мĕш. (ТАСС). Инженер Н. С. Концевой сĕнÿ панипе торф промышленноçне механизацилес тĕлĕшпе ĕçлекен Пĕтĕм Союзри научно-исследовательски институт газогенераторлă ХТЗ тракторăн конструкцине чылай улăштарусем кĕртнĕ. Çав улăштарусем пулăшнипе машинăсем йывăç пуленкисемпе кăна мар, торф брикечĕсемпе те ĕçлеме пултараççĕ.

Реконструкциленĕ трактора сăнаса пăхсан, вăл лайăх результатсем панă. 37—45 процент нÿрлĕ тата 7 процент кĕл юлакан муклашкаллă торфпа трактор 250 сехет хушши ĕçленĕ. Трактор 10—12 процент кĕл юлакан торфпа та лайăх ĕçленĕ.

Торфпа ĕçлекен трактор мощноçĕ типĕ вутпа ĕçлекен трактор мощноçĕпе пĕр пекех пулнă.

Институт проекчĕ тăрăх «Ленгосторф» тресчĕ кăçалхи çул СТЗ-НАТИ йышши 50 трактора шĕвĕ топливо çинчен торф çине куçарать. Грузовой автомобильсене те çак йĕнĕ топливо çине куçарма палăртаççĕ.

Трактора торфпа ĕçлеттерни керосинпа ĕçлеттернинчен тăватă хут ытла йÿнерех, йывăç пуленкисемпе ĕçлеттернинчен икĕ хут йÿнерех ларать. 50 тракторлă пĕр торфопредприяти кăна çулталăк хушшинче çĕршер пин тенкĕ перекетлесе хăварма пултарать.

Продукци пахалăхне лайăхлатасси— пĕтĕм завод коллективĕн ĕçĕ

(Технически контроль работникĕсен канашлăвĕнчен)

Партин XVIII конференцийĕ çапла кăтартса пачĕ:

«Пирĕн предприятисенче **технологи процесĕнчи çирĕппрен те çирĕп дисциплинăна** пăхăнмалла тăвас пулать, мĕнпур предприятисенче технологиллĕ процессен тĕрĕс инструкцийĕсене ĕçе кĕртмелле, вĕсене пăхăнса пынине контроллесе тăмалла тата, çапла вара, çирĕплетсе панă стандартсемпе пĕтĕмĕшпех килĕшÿллĕ, **лайăх пахалăхлă тата комплектлă продукци туса кăлармалла**».

Çак хисеплĕ задачăна пурнăçа кĕртнĕ çĕрте предприятисенчи технически контроль отделĕсем пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ.

Технически контроль отделĕсен инспекторĕсен тата приемщиксен лайăх туман е туса çитермен продукцине бракламалла çеç мар, тата брак пуласран асăрхаттарса тăмалла, техника правилисемпе инструкцисене пăхăнса ĕçлемелле. Производство условийĕсене вĕренсе пырса, технологи процесне çĕнетсе пыма тăрăшмалла.

Канашри вагонсем юсакан заводра продукци пахалăхне лайăхлатас тĕлĕшпе конференци лартнă задачăна пурнăçа кĕртме лайăх условисем пур. Цехсенче çĕнĕ те вăйлă оборудованисемпе ĕçлеççĕ, кадрсен пĕлÿлĕхĕ те начар мар. Анчах кунта мĕнле пурнăçа кĕртсе пыраççĕ-ха çав ответлă та хисеплĕ задачăна?

Çак ыйтупа «Чăваш Коммуни» хаçат редакцийĕ заводри технически контроль отделĕн работникĕсен канашлăвне туса ирттерчĕ. Канашлура отделăн инспекторĕсем тата приемщиксем (Васильев, Калинина, Гаврилов т. ыт. те), технически контроль отдел начальникĕн заместителĕ Кисликов тата ытти юлташсем продукци пахалăхне лайăхлатассишĕн мĕнле кĕрешни çинчен каласа пачĕç. Вĕсем, завод туса кăларакан продукци юлашки вăхăтра чылаях лайăхланнине палăртнипе пĕрлех, пысăк çитменлĕхсем пуррине те кăтартса пачĕç.

Завод туса кăларакан продукцин пахалăхне лайăхлатас ĕçри çитменлĕхсенчен пĕри вăл—технически контроль отделĕн работникĕсемпе цех руководителĕсем, мастерсем килĕштерсе ĕçлеменни пулать. Технически контроль отделĕн инспекторĕсем, приемщиксем йышлăн мар, пурĕ те 17 çын кăна. Паллах, вĕсем кашни бригада, кашни рабочи тăвакан детальсене çийĕнчех тĕрĕслесе тăма ĕлкĕреймеççĕ. Кашни бригада, рабочи хăйĕн ĕçне лайăх пахалăхпа туса пытăр тесен, вĕсене куллен вĕрентсе пымалла. Мастерсен, комплекс начальникĕсен рабочисем мĕнле ĕçленине тĕрĕслесех тăмалла, вĕсем тунă детальсене хăйсем йышăннă хыççăн çеç технически контроль отделĕн инспекторне е приемщике памалла. Ку ĕçсене лайăх туса пыракан руководительсем çук мар, вĕсем нумай. Сăмахран, вагонсем тăвакан комплекс начальникĕ Дубовой юлташ цехра тунă платформăсене малтан яланах хăй тĕрĕслесе тухать. Палăртнă çитменлĕхсене пĕтернĕ хыççăн çеç продукцине йышăнма ыйтать. Çавăнпа ĕнтĕ унта брак та сахал пулать. Анчах чылай мастерсем, цех тата комплекс начальникĕсем çавăн пек тума кирлине ăнланасшăн мар. Унтан та ытларах, инспекторсемпе приемщиксем кăтартса панине тумасăр турткаланса тăракансем те сахал мар пулаççĕ.

Утильцех начальникĕ Козлов юлташ иртнĕ вăхăтсенче приемщик кăтартса панисемпе ниепле те килĕшме шутламасчĕ. Палăртнă çитменлĕхе пĕтерме рабочисене организацилес, вăл çитменлĕхсене малашнехи ĕçре шута илмелле тăвас вырăнне, вăл час-часах приемщикпе тавлашнă. «Цехран хăваласа ятăп, ĕçлеме чăрмантаратăн», тесе кăшкăрнă вăл. Çитменлĕхсем çинчен актсем çырсан кăна итленĕ. Заливочнăй отделенинчи мастер Бусаев детальсене инспектора кăтартмасăрах ытти цехсене парать. Çапла вара хăех рабочисем хушшинче пахалăхшăн тăрăшас ответлăха сÿрĕклетет. Урапасем пухакан отделенинче пĕр виçĕ уйăх каялла приемщик пухса çитерни урапасене çеç йышăннă. Уйрăм детальсене тунă хыççăнах тĕрĕслемен. Çавăн пирки хăшпĕр детальсем çĕмĕрĕлни пулнă. Халĕ унта кашни детале приемщик йышăнмалла тунă. Ку питех те лайăх мероприяти пулни çинчен пĕлеççĕ пулин те, ăна пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе приемщике мастерсем пулăшмаççĕ. Мастер Демкин юлташ браксене хирĕç кĕрешес вырăнне, брак пулнине кăтартса парсан та хирĕçме пăхать. Акт çырма пуçласан çеç ăна юсама килĕшет.

Вагонсем юсакан цех начальникĕ Колокольнев тата унăн помощникĕ Михайлов юлташсем те пахалăх çине сахал çавăрăнса пăхаççĕ. Вĕсем технически контроль отделĕн инспекторĕсем е приемщиксем кăтартса панине нихăçан та ăшă кăмăлпа йышăнмаççĕ. «Мĕн кирлĕ сире, ан чăрмантарăр»,—тесе вăрçать Михайлов юлташ. Ăна кура вара комплекс начальникĕсем, мастерсем те пахалăхшăн тăрăшмаççĕ. Комплекс начальникĕ Котик юлташ детальсене тĕрĕс мар тăвакансене хăй хÿтлеме пикенет. Ку цехра та, ытти цехсенче те нумай чухне çавăн пек пулать. Брак тата туса çитермен продукци кăларасси уйрăмăнах уйăх вĕçĕнче хытă палăрать. Уйăх пуçламĕшĕнче плана йĕркеллĕ, график тăрăх тултарса пырассишĕн сÿрĕк кĕрешеççĕ. Пĕр 20 кун иртсен вара штурмовщина пуçланать. Унчухне ытларах продукци туса кăларассишĕн васкаççĕ, пахалăх çинчен манса каяççĕ.

Хăшпĕр цехсен руководителĕсем тата мастерсемпе комплекс начальникĕсем, питех те вăраххăн пулин те, ыйтăва çивĕчрех лартсан, продукци пахалăхне лайăхлатас тĕлĕшпе ĕçлеççĕ. Тимĕрç цехĕн руководителĕсем çинчен вара ун пек калама çук. Вăл цехра продукци пахалăхĕ лайăхланма мар, брак пуласси те чакман. Ку ĕнтĕ завода пысăк сиен кÿрет. Ытти цехсенче пулакан браксене (дефектсене) юсама пулать. Тимĕрç цехĕнче пулнă брак-детальсене чылай чухне ахалех кăларса пăрахма тивет. Ахаль пăрахмасан та тепĕр хут пĕсса тумалла. Çапла, детальсен хакĕ ÿсет тата убыток пулать. Кăçалхи пĕррĕмĕш кварталта брак пулнă пирки, цех 2155 тенкĕ убыток тÿснĕ. Анчах брак тăвакансенчен пĕр пус та шыраса илмен.

Унта брак, пуринчен ытла, технологи дисциплинине пăснă пирки пулать. Акă фактсем: апрелĕн 25-мĕшĕнче 44 кронштейн браклана. Мĕншĕн тесен вĕсем чертежпа палăртнинчен 15—20 миллиметр кĕскерех пулнă. Вĕсене юсама май килмест. Уйрăмăнах рессорсем тăвакан отделенинче брак нумай пулать. Апрелĕн 16-мĕшпе 30-мĕш хушшинче технически контроль отдел инспекторĕ патне йышăнма тăратнă 13 листăллă рессорсенчен 107-шĕ брак пулнă. Кун пек примерсем вуншарăн илсе кăтартма пулать.

Цех начальникĕ Пужаков юлташ тата мастерсем брака пĕтерессишĕн кĕрешнĕ пулсан, паллах, ун пек пулас çук. Пужаков юлташ технологи дисциплинине çирĕплетес, мастерсен ответлăхне çĕклес çулпа мар, çĕрĕк, производствăшăн сиенлĕ майсемпе ĕçлес çул çине тăнă. Вăл брак тăвакансене пытарас шутпа браклана детальсенех цехсене тăратать. Унтан мĕншĕн çавăн пек туни çинчен ыйтсан, вăл яланах производство отделĕ тата технически директор çине йăвантарать. Вĕсем çапла тума хушнă имĕш. Технически контроль отделĕн работникĕсен сĕнĕвĕсене пурнăçа кĕртме кирлех мар тесе шутлать вăл, вĕсене хăй хушнине кăна итлекен çын туса хума тăрăшать. Ку йăла ахальтен тухман. Пужаков юлташ технически контроль работникĕсене рабочисен ĕç карточкисене тума хушнă пулнă. Çавăн пек тусан приемщикăн пахалăх ыйтăвĕпе ĕçлеме вăхăт та юлмасть. Апла пулин те технически директор ун пек тунине ырласа çирĕплетнĕ. Халĕ ĕнтĕ Пужаков юлташ çавна кура брак тунишĕн приемщиксенчен укçа тытса илме шутлать.

Технически контроль работникĕсем хушшинче те мăнкăмăлланас йăла хытă сарăлнă. Вĕсем цех начальникĕсемпе килĕштересшĕн мар. Эпир хушнине тумасан, акт çыратпăр, теççĕ.

Заводра технически контроль работникĕсем кама пăхăнса тăрас ыйтăва та тĕплĕн татса паман-ха. Хăшĕсем приемщиксен цех начальникĕсене пăхăнмалла, теприсем—технически контроль отделне пăхăнмалла, теççĕ. Ку ыйтăва халех татса памалла. Инспекторсемпе приемщиксем хăйсен обязанноçĕсене лайăх пĕлсе тăччăр.

Продукци пахалăхне лайăхлатассишĕн кĕрешессине плана хисеп енĕпе тултарассишĕн кĕрешнипе тачă çыхăнтарса пымалла. Çакна ăнланмаççĕ-ха халĕ. Плана срокчен тултарассишĕн заводри нумай цехсем, бригадăсем, рабочисем ăмăртаççĕ. Ăмăрту договорĕсене тĕрĕсленĕ чухне вара пахалăх ыйтăвне манса хăвараççĕ, кам мĕнле ĕçленине, ĕçĕн пахалăхне хисепе илмесĕр хаклаççĕ. Куншăн технически контроль отделĕн работникĕсем те ответлă. Вĕсем камсем брак туни çинчен, кам начар пахалăхлă продукци кăларни çинчен пĕлтермеççĕ. Брак пулнă, ун çинчен акт çырнă. Çакănпа ĕç пĕтнĕ, тесе шутлаççĕ. Партипе профсоюз организацисен, завод руководителĕсен асăннă çитменлĕхе пĕтермелле.

Лайăх пахалăхлă продукци кăларасси—пĕтĕм завод коллективĕн хисеплĕ ĕçĕ пулса тăрать. Ăна пурнăçа кĕртес тесен, технически контроль отделне завод начальникне пăхăнакан, чăн-чăнах контроль туса пыракан орган туса хуни, политикăллă-массăллă ĕçе вăйлатса, пĕтĕм коллектива пахалăхшăн кĕрешме организацилени, брак тăвакансене, вĕсене хÿтлекенсене хирĕç кĕрешсе пыни кирлĕ.

М. ТИТОВ.

Германи войскисем Крит утравĕ çине анса юлни çинчен тĕплĕн пĕлтерни

НЬЮ-ЙОРК, майăн 24-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин Лондонри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германин Крит утравĕ çине анса юлнă планерĕсенчен нумайĕшĕсем çинче хĕçпăшалланнă çынсем 16-шар пулнă. «Юнкерс 52» йышши транспортлă самолетсем кашниех икшер планер кăкарнă, вĕсем çинче те 17-шер парашютист пулма пултарнă. Çар обозревателĕ «Юнкерс—52» йышши транспортлă самолетсем, уйрăмăнах çĕрлехи вăхăтра вĕçнĕ чухне, пĕр вăхăтрах темиçешер планер кăкарнă. Планерсем самолетсенчен 10—15 пин фут çўллĕшĕнче уйăрăлнă. Германин Крит утравĕ çине анса юлнă салтакĕсенчен нумайĕшĕ парашютистсем, тесе кăтартса параççĕ.

Хельсинкире апат-çимĕç таврашĕ çителĕксĕр

ХЕЛЬСИНКИ, майăн 24-мĕш. (ТАСС). Юлашки вăхăтра Хельсинкире апат-çимĕç таврашĕ питĕх те çителĕксĕрри палăрать. Рыноксенче какай, çăмарта, пулă сайра-хутра çеç курма пулать. Хальхи вăхăтра хĕрсех пулă тытаççĕ. Пулсан та, пулă магазинĕсем умĕнче пысăк черетсем тăраççĕ.

Продуктсене, правило пекех, спекулянтла хаксемпе кăна туянма пулать. Финляндири хаçатсем пĕлтернĕ тăрăх, продуктсемпе спекуляци тăвасси ытларах та ытларах сарăлса пырать. Çак кунсенче хаçатсем пĕр спекулянта арестлени çинчен пĕлтернĕ. Çав спекулянт патĕнче 70 пин маркăлăх какай запасĕ тупнă.

Франци халăхĕ выçă ларать

БУДАПЕШТ, майăн 23-мĕш. (ТАСС). «Мадьяр немзет» хаçат хăйĕн Вишири корреспонденчĕн статьине пичетлесе кăларнă.

Франци халăхĕ, тесе çырать корреспондент, хăрушла йывăр вăхăтра пурăнать. Хĕрарăмсем ирĕксĕрех пахча-çимĕç тавраш кăларса пăрахнă каяшĕсене пуçтарса çўреççĕ, вĕсенчен апат хатĕрлеççĕ. Эрни-эрнипех ниçта та какай тата çĕрулми те пулин тупса илме çук. Халăх выçă ларать. Юлашки кунсенче кăштах çĕрулми илсе пынă, анчах та французсемшĕн выçлăх хăрушлăхĕ пĕтмен. Çĕрулми хакĕ çавтери пысăк, ăна халăх сутăн илме вăйĕ çитерейместь. Çынсем çĕрулми çинчен чăтма çук ăмсанса калаçаççĕ, сăмах чи лайăх пулă вăлчи çинчен пырать тесе шутлăн. Халăх валли сĕт тата çу парса тăрассине илес пулсан, ку тĕлĕшпе ĕçсем калама çук йывăр. Нумай уйăхсем хушши ĕнтĕ халăх сĕт те, çу та курман.

Египетăн Бейрутри консулĕ египтянсене Сирипе Ливанран тухса кайма хушнă

НЬЮ-ЙОРК, майăн 23-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Египтăн Бейрутри консулĕ Сирипе Ливанра пурăнакан египтянсене май килнĕ таран хăвăртрах Египета тухса кайма хушнă.

Англичансемпе американецсем Бейрутран тухса каяççĕ

НЬЮ-ЙОРК, майăн 23-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви Вишиpен пĕлтернĕ тăрăх, Англин Бейрутри консулĕ Палестинăна тухса кайнă. Англичансемпе американецсем çĕр çын ытла Бейрутран Палестинăна тухса кайнă.

КĔСКЕН

Костарика правительстви Германипе Итали морякĕсене ирĕке кăларнă. Çав моряксене темиçе эрне каярах икĕ парохода вут чĕртсе янăшăн айăпласа арестленĕ пулнă.

М. Ю. Лермонтов юбилейне хатĕрленесси çинчен

Майăн 24-мĕшĕнче М. Ю. Лермонтов ятне ĕмĕрлĕхех асăнмалла тăвас тата вырăссен аслă поэчĕ вилнĕренпе 100 çул тултарнă куна паллă тăвас тĕлĕшпе ĕçлекен Пĕтĕм Союзри комитетăн ларăвĕ пулнă.

Ларăва çак юлташсем хутшăннă: К. Е. Ворошилов, А. С. Щербаков, А. А. Фадеев, Г. Ф. Александров, А. Ф. Горкин, М. Б. Храпченко, О. Ю. Шмидт, Н. Н. Асеев, И. М. Москвин, Янка Купала, В. И. Лебедев-Кумач, А. Т. Твардовский, Алио Машашвили, В. В. Иванов, Д. Д. Благой, Мамед Рагим, П. И. Лебедев-Полянский, Сираз, Б. М. Эйхенбаум, Яндиев, Кубанычбек Маликов, Х. Плиев, В. Я. Кирпотин, Ф. И. Беззубова тата ыттисем те.

Комитет председателĕ А. А. Фадеев юлташ М. Ю. Лермонтов юбилейне мĕнле хатĕрленни çинчен каласа пĕлтернĕ.

1941 çул хушшинче государствăн художествăллă литература издательстви Лермонтов çырнă мĕнпур сочиненисен собранине 100 пин экземпляр тата унăн сочиненийĕсен пĕр томлă собранине 500 пин экземпляр пичетлесе кăларать. Лермонтовăн уйрăм произведенийĕсене — «Герой нашего времени», «Песнь про купца Калашникова», «Мцыри», «Демон» ятлă произведенисене 250—300 пин экземплярлă тиражсемпе пичетлесе кăлараççĕ. Детиздат Лермонтовăн суйласа илнĕ произведенийĕсен пĕр томлă сборникне, çамрăк ачасем валли сăвăсен сборникне, уйрăм произведенисен библиотечкине пичетлесе кăларать. Библиотечкăра 8 кĕнеке пулать.

Лермонтовăн суйласа илнĕ сочиненийĕсемпе уйрăм произведенийĕсене, ССР Союзĕнчи халăхсен чĕлхисем çине куçарса, союзлă тата автономлă республикăсенче, облаçсенче пуринче те пичетлесе кăлараççĕ.

1941 çулта Лермонтов çырнă «Маскарад», «Испанцы» пьесăсемпе ытти пьесăсене РСФС Республикинчи 107 театрта тата союзлă республикăсенчи нумай пысăк театрсенче кăтартаççĕ.

Кинорежиссер С. Герасимов Лермонтовăн «Маскарад» пьеси тăрăх фильм ўкерсе пĕтерет. Çакăнпа пĕр вăхăтрах К. Паустовский сценарийĕ тăрăх «Лермонтов» ятлă фильм тата Лермонтов ячĕпе документальнăй фильм ўкереççĕ.

Мускав хулинчи историллĕ музей çуртĕнче, Пушкин музейĕн залĕсемпе юнашар вырнаçса тăракан залсенче, Лермонтов ячĕпе Пĕтĕм Союзри выставкăна организацилеççĕ. ССР Союзĕнчи чылай республикăсемпе облаçсенче куçса çўрекен стационарлă выставкăсем организацилеççĕ.

Комитет çавăн пекех тата Ленинградра, Грузире, Азербайджанра, Арменире, Белоруссире, Киргизире, Чечено-Ингушетире тата Кăнтăр Осетире Лермонтов юбилейне мĕнле хатĕрленни çинчен калакан пĕлтерўсене итленĕ.

Комитет кăçалхи июлĕн 26-мĕшĕнче Мускав хулинче юбилейлă лару ирттересси çинчен тата çав кун Мускавпа Ленинградра Лермонтов памятникĕсен никĕсне хурасси çинчен постановлени йышăннă.

Комитет Мускавра Лермонтов ячĕпе Пĕтĕм Союзри выставкăна организацилес ĕç хуллен пулса пынине паллă тунă тата Гослитмузея выставкăна июлĕн 10-мĕшĕнчен кая юлмасăр организацилесе çитерме хушнă. Çавăн пекех тата комитет Пятигорск хулинче Лермонтов çурт-музейне организацилес тĕлĕшпе тумалли ĕçсене палăртса хунă.

(ТАСС).

Лермонтов кунĕсем умĕн

Республикăри самодеятельность вырăссен аслă поэчĕ М. Ю. Лермонтов вилнĕренпе 100 çул тултарнине тивĕçлипе паллă тума хатĕрленет. Июнь уйăхĕнче кашни районри культура çурчĕсем, вăтам тата туллимар вăтам шкулсенчи вĕрентекенсемпе вĕренекенсем генийллĕ поэт ячĕпе концертсемпе вечерсем туса ирттереççĕ.

Халăх Творчествин çурчĕ республика столицинче драмкружоксемпе хор кружокĕсен вăйĕпе Лермонтов творчествипе пурнăçне çутатса парас тĕлĕшпе çичĕ кунлă декадник туса ирттерет, унта поэтăн пурнăçĕпе творчестви çинчен лекцисемпе докладсем пулаççĕ, поэт тексчĕсем тăрăх çырнă романссемпе мелодрамăсене юрласа параççĕ, Лермонтов сăввисене декламацилеççĕ т. ыт. 200 çын ытла декламаторсем, солистсем тата юрăçсем вăл вечерта выступлени пама хатĕрленеççĕ. Хулари килхуçи хĕрарăмĕсен хорĕ «Демон» оперăн сыпăкне—«Ходим мы к Арагве светлой каждый вечер за водой» юрра юрлама хатĕрленет. Ленин ячĕпе тăракан артельре ĕçлекен Ольга Рукавишникова тата «Кожупряжь» артелĕн сотрудници Анна Ефимова юлташсем—«Мне грустно» романса, Наркомюстра ĕçлекен Клавдия Шилова, — «И скучно и грустно» юрра юрласа параççĕ.

М. Ю. Лермонтов поэзи хĕвелне — А. С. Пушкина питĕ юратнă. Александр Сергеевич Пушкинăн пурнăçĕпе литературăри ĕçĕ Лермонтов творчествине пысăк влияни панă. Çавăнпа та чылай самодеятельнăй солистсем А. С. Пушкин тексчĕсем тăрăх çырнă романссене юрласа параççĕ. «Кожупряжь» артелĕнче ĕçлекен Григорий Парфинюк юлташ «В крови горит огонь желанья» романса юрласа парать. Çавăн пекех, декадникре Пушкинăн «Не пой, красавица, при мне», «Буря мглою небо кроет» юрăсене те юрлаççĕ.

Чăваш АССР Халăх Творчествин çурчĕ 1941 çулти июнь уйăхĕнче самодеятельнăй художниксен, скульпторсен, тĕрĕçĕсен вăйĕпе Лермонтов материалĕсенчен выставка организацилет. Вăл выставкăна 100 художник ытла хăйсен материалĕсене тăратаççĕ. Выставка валли чылай материалсем килнĕ те ĕнтĕ.

Вăтам шкулта вĕренекен Иван Романов (Çĕмĕрле хули) «Песня про купца Калашникова» поэма тăрăх 16 иллюстраци, «Родина» тата «После дождя» сăвăсем тăрăх тунă икĕ картина тунă. Килхуçи хĕрарăмĕ Вера Ижеева (Çĕмĕрле) «Демон» поэма тăрăх художество енчен пысăк пахалăхлă эскизсем ярса пачĕ. Комбайнер Георгий Окирдов (Елчĕк) М. Ю. Лермонтов бюстне тунă.

«Прощай немытая Россия» сăвă тăрăх Николай Грошев (Улатăр) чĕрене çĕклентерекен паха эскизсем çырнă.

«Сосна», «Три пальмы», «Парус» сăвăсем тăрăх Анаткас ялĕнчи (Ишлей р.) колхозник Гурий Надиков юлташ аван иллюстрацисем тунă. «Факел» колхоз членĕ (Пăрачкав р.) Борис Андреевич Вострилов «Морская царевна», «Песня про купца Калашникова» произведенисем тăрăх илемлĕ картинăсем ўкернĕ. Чылай художниксем хăйсен картинисене суллă краскăсемпе ўкерес тĕлĕшпе ĕçлеççĕ (В. Ижеева, Б. Вострилов т. ыт.).

Райçутĕç пайĕсен, культура çурчĕсен, художествăллă самодеятельноçа хутшăнакан пур участниксен те, вăхăта тăсмасăр, Лермонтов юбилейне ирттерме анлă репертуар хатĕрлес тĕлĕшпе хĕрўллĕн ĕçлеме тытăнмалла.

Республикăра лайăх сасăллă солистсем 300 çын ытла, 1000 çынна яхăн декламаторсем, 15 пин çын драмкружок членĕсем, 10 пин çын хор-кружок членĕсем пур. Пĕтĕм совет халăхĕ хăйĕн генийллĕ поэтне — М. Ю. Лермонтова асăнса ирттерекен юбилей вăхăтĕнче çак паха та хăватлă вăйпа анлăн усă курма тăрăшар!

Т. Л.

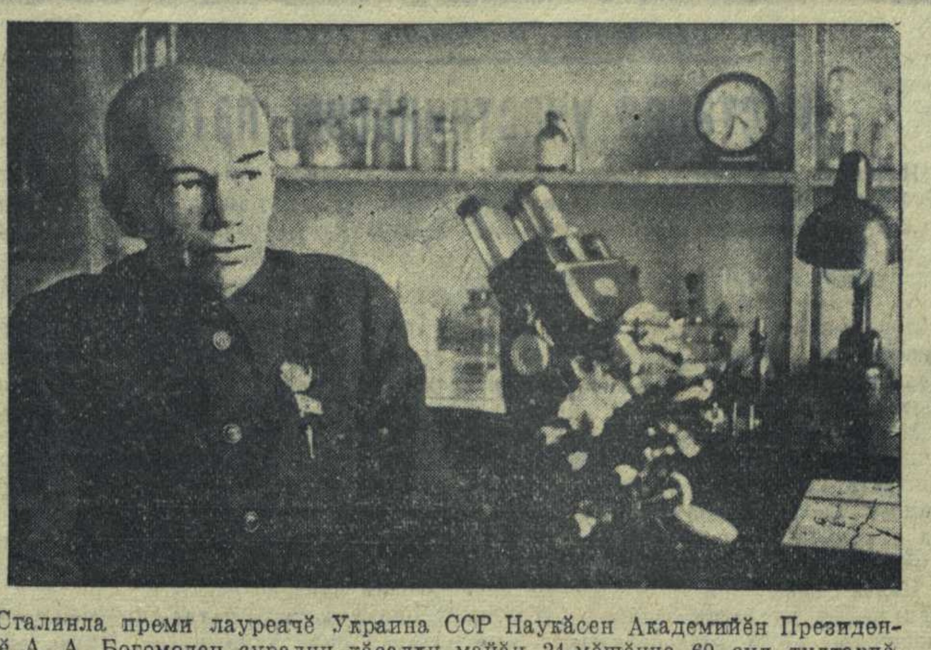

Сталинла премии лауреачĕ Украина ССР Наукăсен Академийĕн Президенчĕ А. А. Богомолец çурални кăçалхи майăн 24-мĕшĕнче 60 çул тултарчĕ. ЎКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: А. А. Богомолец. Н. Боде фото-ўкерчĕкĕ (ТАСС).

Боец—наступленире

ТУЛА, майăн 24-мĕш. (ТАСС). Туларан инçех мар çĕрте осоавиахимовецсен çуллахи лагерĕ уçăлнă. Тула хулинчи заводсенчи çамрăк рабочисем унта тактикăллă пĕрремĕш занятисене ирттернĕ те ĕнтĕ. Çапăçусем пыракан обстановкăри пек условисенче осоавиахимовецсем наступлени тумалли тактика искусствине, хырăм тăрăх шуса малалла пыма, чупа-чупа кайма, маскировка тума, граната ывăтма, штыкпа лайăххăн çапăçма вĕреннĕ.

...Станоксем çинче стахановла ĕçленĕ хыççăн, Филатов юлташ отрядĕнчи рабочисем çула кайма хăвăрт пуçтарăннă, винтовкăсем, противогазсем, кĕреçесем илсе хула хыçне — лагере тухса кайнă. Çурçĕрте отряд палăртнă вырăна çитнĕ. «Боеприпассен» складне пăхса тухнă хыççăн, хурал валли лагерьти дежурнăйсемпе часовойсене уйăрнă хыççăн сывăрма отбой панă. Лагерьте шăплăх пулнă.

Анчах нумаях сывăрма тивмен. Çĕрле 3 сехетре тăмалли çинчен сигнал панă. Тепĕр пилĕк минутăран пĕтĕм отряд йĕркеленсе тăрса, физкультура енĕпе зарядка тума тытăннă. Группа командирĕ Митин юлташ приказ илнĕ —Р. ятлă поселока йышăнмалла. Çавăн пек приказсене ытти группăсен командирĕсене те панă. Р. ятлă поселока çитме усă хир урлă каймалла пулнă. Çакă вăл задачăна йывăрлатнă. Лампалă, тĕмескеллĕ вырăнсемпе усă курмалла, маскировка тумалла пулнă.

Боецсем атака тума юрăхлă позицисем йышăннă. Группа командирĕ Митин юлташ ĕçсене сăнама Новиков тата Захаров юлташсене уйăрнă...

— Командир юлташ, хĕвелтухăç енчен пилĕк çынлă ушкăн тухни курăнчĕ. «Тăшман» боецĕсем ручной пулеметсемпе тата винтовкăсемпе хĕçпăшалланнă.

Çак донесенине илнĕ хыççăн çийĕнчех Митин юлташ снайпер Иванов юлташа 50 метр малалла кайса «тăшман» çине пеме пуçлама команда панă. Иванов юлташ хырăмпа шуса, çĕр суммипе таччăн пырса, командир кăтартса панă вырăна çитнĕ те, тĕл персе «тăшман» пулеметчикне пĕтерсе тăкнă.

Тепĕр вунă минутăран «противник» кăнтăр-хĕвелтухăç енчен курăннă.

Ручной пулеметчиксем 50 метр малалла кайнă та, «атакăна» текен сигнал тăрăх «противник» çине вăйлăн пеме пуçланă. «Тăшмана» часах «пĕтерсе» тăкнă.

Ытти группăсенче те занятисем интереслă иртнĕ. Вĕренўсен итогĕсене тусан, Митин юлташăн группи, Студенков юлташăн команди тата ытти командирсен — осоавиахимовецсен группиcем те лайăх хак илнĕ. Çамрăк рабочисем тактикăллă занятисене «Боец в наступлении» темăпа ирттернĕ.

Иван Франко вилнĕренпе 25 çул тултарас умĕн

Май уйăхĕн вĕçĕнче аслă писатель Иван Франко вилнĕренпе 25 çул тултарать. Дрогобыч облаçĕнчи ĕççыннисем хăйсен аслă землякĕ вилнĕ куна паллă тума хатĕрленеççĕ. Перемышльре, Стрыйре тата Самборта писатель пурнăçĕпе творчествине кăтартса паракан пысăк выставкăсем уçăлаççĕ. Вуншар художник-самоучкăсем, тĕрĕ тăвакансем Франко çуралнă Нагуевичи ялĕнче организацилекен выставка валли хатĕрлекен произведенисене туса çитереççĕ.

„Хĕнхур айĕнче" поэмăн радиокомпозицийĕ

Чăваш халăх поэчĕн Семен Васильевич Эльгерĕн «Хĕнхур айĕнче» поэми чăваш литературинче классикăллă произведени шутланса тăрать. Вăл поэмăна ватти те, вĕтти те юратса вулаççĕ. Çак поэмăна эпир пьеса туса сцена çинче ăнăçлăн лартнине куртăмăр. Пьеса монтажне радиопа итлерĕмĕр. Радиопа панă монтаж пахалăхлă пулни пире радио итлекенсенчен килекен вуншар çырусем лайăх ĕнентерсе параççĕ.

Чăвашрадиокомитет халĕ «Хĕнхур айĕнче» поэма тăрăх радиокомпозици хатĕрлесе çитернĕ. Композици авторĕ Пралек. Ăна радиопа июнь уйăхĕн пуçламĕшĕнче лартса параççĕ.

В. ЮМАНКА.

Тутар искусствин Мускаври декадине хатĕрленеççĕ

Тутар АСС Республикинчи общественность тутар искусствин Мускавра пулмалли декадине хатĕрленет. Драматургсем, поэтсем, композиторсем çĕнĕ произведенисем çыраççĕ, театрсем тата филармони коллективĕсем спектакльсем хатĕрлеççĕ.

Декадăн юлашки концертне 700—800 çын хутшăнмалла пулать.

Хусанти художниксемпе скульпторсем — 20 çын ытла — тутар искусствин Мускаври выставки валли хăйсен произведенийĕсене хатĕрлеççĕ.

Выставкăра прикладной искусствăна (тĕрĕ, керамика, йывăç çине касса тунă произведенисем, чеканка) анлăн кăтартаса параççĕ. (ТАСС).

Ачасен çар кабинечĕ

Шупашкарти пионерсемпе октябрятсен Центральнăй çуртĕнче çар кабинечĕ хĕллерехпе ĕçлесе пырать. Кунта хулари шкулсенчи ачасем пырса çар ĕçне вĕренеççĕ.

Çар кабинечĕ сумĕнче уйрăмăнах оборона значокĕсен нормисене парасине лайăх йĕркеленĕ. Çак кĕске вăхăтрах çамрăк ворошиловла стрелоксем 75 çын, ПВХО тата БГСО значкисчĕсене 360 пионера яхăн хатĕрленĕ. Çар кабинетне Гордеев военрук ертсе пырать.

Çар кабинечĕ хăйĕн ĕçне çуллахи каникул вăхăтĕнче те туса пымалла. Вĕренў çулĕ вĕçленнĕ хыççăн ачасем «Марш и его охранение» темăпа военизированнăй поход туса ирттереççĕ.

И. С.

—o—

ПУЛНИ-ИРТНИСЕМ

Шупашкарти чугунçул станцинчи охранник А. Павлов хăйĕн ĕçне тўрĕ кăмăлпа тума тăрăшман. Ĕç дисциплинине вăл çиелтен пăхнă.

Нумай пулмасть Павлов охранăна ўсĕр пырса ĕç вăхăтĕнче сывăрса кайнă, ун пăшалне çынсем мĕнле илсе кайнине те сисмен.

Шупашкар хулинчи 2-мĕш участокри халăх сучĕ çакăншăн ăна 4 уйăх хушши юсанмалла ĕçлеттерсе ĕç укçинчен 20-шер процент тытса юлмалла тунă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РОДИТЕЛИ и УЧАЩИЕСЯ!

ПРОДАВАЙТЕ использованные учебники.

ПОКУПАЙТЕ учебники, необходимые вам в новом учебном году.

ОБЕСПЕЧЬТЕ СЕБЯ
УЧЕБНИКАМИ
ЗАБЛАГОВРЕМЕННО

ЗАПОМНИТЕ! Культмаги, раймаги, сельмаги и лавки потребкооперации ПОКУПАЮТ и ПРОДАЮТ СТАБИЛЬНЫЕ УЧЕБНИКИ.

Чувашпотребсоюз.

3—2

СРОЧНО ТРЕБУЮТСЯ
каменщики
плотники
чернорабочие.

ОПЛАТА СДЕЛЬНАЯ. Общежитием обеспечиваются. Обращаться по адресу: г. Чебоксары, левый берег реки Волги (бывший стеклозавод).

5—3

ЕВРОПĂРИ, АФРИКĂРИ ТАТА АЗИРИ ВĂРÇĂ

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра—авиаци кăштах активлăх кăтартать. Майăн 24-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле, тесе пĕлтернĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германи авиацийĕ Центральнăй тата Хĕвелтухăç Англири аэродромсем çине пырса тапăннă. Англине хирĕç тунă операцисем вăхăтĕнче Германи авиаци корпусĕн командирĕ генерал-полковник Грауэрт вилнĕ.

Çав кунах çĕрле, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Англи бомбардировщикĕсем Кельн çине вăйлăн пырса тапăннă. Кунсăр пуçне Германи оккупациленĕ территорири аэродромсемпе портсем çине бомбăсем пăрахнă. Сыранри оборона самолечĕсем Сен-Назерти доксем, çавăн пекех çурçĕр-хĕвеланăç Францири ытти хăшпĕр объектсем çине пырса тапăннă.

Вăтаçĕр тинĕс бассейнĕнче вăрçă ĕçĕсем сарăлнăçемĕн сарăлса пыраççĕ. Германи командованийĕн сводкинче кăтартса панă тăрăх, майăн 23-мĕшĕнче Германи бомбардировщикĕсем Вăтаçĕр тинĕсĕн хĕвелтухăç пайĕнче Англин виçĕ эсминецне путарнă. Италипе Англи флочĕсем хăйсен ĕçне чылай вăйлатнă. Итали командованийĕн сводкинче паллă тунă тăрăх, майăн 20-мĕшĕнчен пуçласа майăн 23-мĕшне çитиччен англичансен, тинĕс çинчи çапăçусенче, тăватă крейсер пĕтнĕ. Англи флочĕ, Юнайтед пресс агентствин Александрири корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Германине транспортлă пĕр пароход тата пысăк мар суднăсене 40 судно путарнă, вăл суднăсем Крит утравĕ патнелле пынă. Германин 6.000 салтак путнă. «Джорнале д'Италиа» хаçатра пичетленнĕ статьяра Италири паллă журналист Гайда çырнă тăрăх, Англи флочĕ Вăтаçĕр тинĕс бассейнĕнче Италипе Германине унта хăйсен вăйĕсене илсе пыма чăрмантарма хăтланать. Тĕнĕл çĕршывĕсем, тесе çырать вăл малалла, çак ĕçре Англине пулăшаççĕ, вĕсем, йышăннă позицисене çирĕплетсе пысăклатас тĕлĕшпе, çĕнĕ операцисем сарса пыраççĕ. Крит утравĕн кунçулĕ, тесе çырать Рейтер агентствин дипломатиллĕ обозревателĕ, чылай енчен сывлăш-çар тата тинĕс-çар вăйĕсем тĕлĕшпе çиеле тухассишĕн пыракан çапăçусем, хальхи вăхăтра Матапан мысĕпе Суда залирĕ хушшинчи шывсенче пыракан çапăçусем мĕнпе вĕçленнинчен килет. Виçĕ кун хушши, тесе çырать вăл малалла, Англин тинĕс-çар флочĕ нимĕçсене подкрепленисем, уйрăмăнах тинĕс çулĕпе боеприпассем илсе пыма паман. Англи блокадине татса каçма хăтланнă чухне икĕ пысăк транспорта, пĕр эсминеца тата лодкăсене нумай путарнă. Пысăк çухатусем пулнине пăхмасăрах, нимĕçсем, авиаци хўтленипе, хăйсен транспорчĕсене каллех Крит утравĕн хĕррисем патне яма хăтланнă. Германи суднисене салатса янă, вĕсене пысăк çухатусем тутарттарнă. Крит утравĕ çинче те пит хаяр çапăçусем пыраççĕ, кунта тытăçса çапăçнисем те час-часах пулса ирттеççĕ. Англи чаçĕсем, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Германи отрячĕсене Гераклионран хĕссе кăларнă. Нимĕçсен боеприпасĕсене туртса илнĕ, вăл боеприпассене нимĕçсем хăйсен чаçĕсем валли илсе пынă пулнă. Ретимни хулине Германи войскисенчен тасатнă, халĕ вăл хулана, аэродром пекех, англичансем тытса тăраççĕ. Малемири аэродрома нимĕçсем хăйсен аллинчех тытса тăраççĕ, майăн 23-мĕшĕнче вĕсем унта войскăсем антарнă. Англичансем аэродромран хĕвелтухăç енчи позицисене хăйсен аллинчех тытса тăраççĕ.

Çурçĕр Африкăра, Тобрукпа Соллум районĕнче разведка тăвакан отрядсемпе вăрçă вăрçакан енсен авиацийĕн ĕçĕсем палăраççĕ. Англи самолечĕсем, тесе паллă тунă Англи командованийĕн сводкинче, Бенгази çине пырса тапăннă, Капуццо форчĕн районĕнче автотранспорт колонни çине пулеметсенчен пенĕ.

Хĕвелтухăç Африкăра, Абиссинире çапăçусем Галла—Сидамо тата Амхара облаçĕнче (Абиссинин çурçĕр-хĕвеланăç пайĕ) пыраççĕ. Англи войскисем, тесе каланă Итали командованийĕн сводкинче, Содду еннелле (Аддис-Абебăран кăнтăр-хĕвеланăç енче) хыттăн тапăнса пыраççĕ. Ахмара облаçĕн кăнтăр-хĕвелтухăç пайĕнче, тесе каланă малалла сводкăра, Италин хăшпĕр гарнизонĕсем, Англи войскисем пур енчен те хупăрласа илнĕскерсем, халĕ те хирĕç тăраççĕ-ха. Англи авиацийĕ, Англи командованийĕн коммюникинче кăтартса панă тăрăх, Содду патĕнче итальянецсен пĕр çĕре пухăнса тăнă автотранспортне атакăланă; çавăн пекех Джиммра войскăсем, складсемпе транспорт çине тата Диллра итальянецсен позицийĕсем çине пырса тапăннă.

Иракра çапăçусем Эл-Фалуджа патĕнче пулса пыраççĕ. Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, майăн 22-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Ирак чаçĕсем Эль-Фалуджа патĕнче англичансен малти посчĕсене каялла хĕснĕ тата çав хулана пырса кĕнĕ. Авиаци бомбăсем вăйлăн пăрахнă хыççăн, Англи войскисем контратака туса, Ирак чаçĕсене каялла чакарнă. Англичансем хăйсен малтанхи позицийĕсене каллех йышăннă. Англин Сывăхри Хĕвелтухăçĕнчи сухопутнăй тата сывлăшри вăйĕсен командованийĕн сводкинче кăтартса панă тăрăх, Англин Иракри войскисем Эль—Фалуджа хулине каллех туртса илнĕ. Ассошиэйтед пресс агентствин Каирти корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, çар çыннисем хушшинче çапла шутлаççĕ: Англи командованийĕ хăйĕн мотомеханизированнăй отрячĕсене Эль—Фалуджаран Багдада кăларса янă. Анчах, тесе кăтартса парать малалла корреспондент, Багдад часах парăнасси пирки иккĕленмелле-ха.

Англи авиацийĕ Иракран Багдадри тата Мосулти аэродромсем, çавăн пекех Багдадран 20 километрти нефтехранилищĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Ирак авиацийĕ Хаббани çине пырса бомбăсем пăрахнă тата Басрăра Англи канонеркисене атакăланă.

Рейтер агентстви, Иракри пĕтĕмĕшлĕ положени çинчен тапратса, çапла пĕлтерет: Евфратпа Тигр ятлă юханшывсем хушшинчи района шыв илсе ларттни Англи войскисене операцисем тума кансĕрленĕ.

Майăн 24-мĕш. (ТАСС).

„ГЛАВКИНОПРОКАТĂН" ЧĂВАШ РЕСПУБЛИКИНЧИ КОНТОРИ

ЖЮЛЬВЕРН РОМАНĔ ТĂРĂХ ЎКЕРНĔ

„ТАИНСТВЕННЫЙ ОСТРОВ"

ятлă приключениллĕ çĕнĕ фильма çак кунсенчех республикăри экрансем çине кăларать

Сценарий—Б. М. ШЕЛОНЦЕВПА М. П. КАЛИНИНĂН. Постановки — Э.А. ПЕНЦЛИН режиссерăн, оператор—М.Б. БЕЛЬСКИЙ, художник—О.Ф. ЮЦЕВИЧ, композитор—Н. В. БОГОСЛАВСКИЙ. Юрăсен текстне поэт-орденоносец Е. ДОЛМАТОВСКИЙ çырнă.

ПАЛЛĂРАХ РОЛЬСЕНЧЕ:

Смит—артист А. С. Краснопольский, Спиллет—Артист П. И. Киянский, Пенкроф—артист А. А. Андриенко, Айртон—артист И. С. Козлов. Неб—артист Р. Росс, Герберт—Юра Грамматикати, Джуп—арт. А. К. Сова, Капитан Немо—УССР тава тивĕçлĕ артисчĕ Н. В. Комиссаров.

Одессăри киностудийĕн производстви.

ЧЕБОКСАРСКИЙ
КООПЕРАТИВНЫЙ ТЕХНИКУМ
ЦЕНТРОСОЮЗА СССР и РСФСР
ОБ'ЯВЛЯЕТ
ПРИЕМ УЧАЩИХСЯ НА I КУРС БУХГАЛТЕРСКОГО, ПЛАНОВО-СТАТИСТИЧЕСКОГО И ТОВАРОВЕДНОГО ОТДЕЛЕНИЙ.

ТЕХНИКУМ ГОТОВИТ: бухгалтеров, плановиков-статистиков, и товароведов для районных союзов и потребительских обществ.

Срок обучения на бухгалтерском и плановом отделениях—2 года.

Срок обучения на товароведном отделении—3 года.

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 СЕНТЯБРЯ 1941 ГОДА.

В техникум принимаются граждане СССР в возрасте от 15 до 30 лет с образованием в об'еме неполной средней или семи классов средней школы.

Прием заявлений проводится с 1-го июня по 10 августа. Все поступающие в техникум представляют следующие документы в подлинниках: а) заявление на имя директора с указанием на какое отделение желает поступить, б) об образовании, в) свидетельство о рождении, г) справку о состоянии здоровья, д) две фотокарточки с собственноручной подписью поступающего.

Приемные испытания производятся с 10 по 25 августа: по Конституции СССР, математике (арифметика, алгебра и геометрия) и русскому языку и литературе в об'еме 7 классов средней школы.

Окончившие неполную среднюю школу или 7 классов средней школы с аттестатом отличника принимаются в техникум без испытаний.

Принятые в техникум обеспечиваются общежитием.

Плата за обучение и стипендия устанавливается на общих основаниях.

АДРЕС ТЕХНИКУМА: город Чебоксары, Чувашской АССР, ул. Ленинградская, дом № 3.

Для ответов должны быть вложены в конверт почтовые марки на 60 коп.

4—1

ДИРЕКЦИЯ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин — 0—23.

НТ 3498. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 260. Ф. 6. 58 x 84 п. л.